

قرارداد ژنو
راجع به حمایت افراد کشوری
در زمان جنگ
مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹

امضاءکنندگان زیر نمایندگان مختار دولتهای شرکتکننده در کنفرانس سیاسی که در شهر ژنو از تاریخ ۲۱ آوریل تا ۱۲ اوت ۱۹۴۹ به منظور تهیه قراردادی برای حمایت افراد کشوری در زمان جنگ تشکیل گردیده نسبت به مسائل ذیل موافقت حاصل نمودند:

باب اول
مقررات عمومی

ماده ۱- دولتهای معظمه متعهد می‌نمایند که این قرارداد را در همه احوال محترم شمرده و اتباع را به احترام آن وادارند.
ماده ۲- علاوه بر مقرراتی که باید در زمان صلح به موقع اجرا گذاشته شود این قرارداد در صورت وقوع جنگی که رسماً اعلان شده باشد یا هرگونه نزاع مسلحانه که بین دو یا چند دولت معظم متعهد بروز کند اجرا خواهد شد ولو آنکه یکی از دول مزبور وجود وضع جنگی را تصدیق نکند. این قرارداد درباره هرگونه موارد اشغال تمام یا قسمتی از خاک یکی از دول معظمه متعهد نیز معتبر است ولو آنکه اشغال مزبور با هیچگونه مقاومت نظامی مواجه نشده باشد.

چنانچه یکی از دول داخل در جنگ عضو این قرارداد نباشد دولتهای عضو معذالک در روابط متقابل خود تابع این قرارداد خواهند بود و اگر آن دولت این قرارداد را قبول و مقررات آنرا اجرا کند در مقابل او نیز ملزم به اجرای این قرارداد خواهند بود.

ماده ۳- چنانچه نزاع مسلحانه جنبه بین‌المللی نداشته باشد و در خاک یکی از دول معظمه متعهد روی دهد هر یک از دول داخل در جنگ مکلفند لافل مقررات زیر را اجرا نمایند:

۱- با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند به انضمام افراد نیروهای مسلحی که اسلحه به زمین گذاشته باشند یا کسانی که به علت بیماری یا زخم یا بازداشت و یا به هر علت دیگری قادر به جنگ نباشند باید در همه احوال بدون هیچگونه تبعیض نامساعد از نژاد - رنگ - مذهب - عقیده - جنس - اصل و نسب و یا ثروت یا هر علت مشابه آن با اصول انسانیت رفتار شود.

اعمال ذیل در مورد اشخاص بالا در هر زمان و در هر مکان ممنوع است و خواهد بود.

الف) لطمه به حیات و تمامیت بدنی من جمله قتل به تمام اشکال آن، زخم زدن، رفتار بی‌رحمانه، شکنجه و آزار.
ب) اخذ گروگان.

ج) لطمه به حیثیت اشخاص من جمله تحقیر و تخفیف.

د) محکومیت و اعدام بدون حکم قبلی دادگاهی که صحیحاً تشکیل شده و جامع تضمینات قضایی که ملل متمدن ضروری می‌دانند باشد.

۲- زخم‌داران و بیماران جمع‌آوری و تحت معالجه قرار خواهند گرفت.

یک دستگاه نوع‌پروری بی‌طرف مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند خدمات خود را به دولتهای داخل در جنگ عرضه دارد. دولتهای داخل در جنگ نیز به سهم خود سعی خواهند کرد تمام یا قسمتی از سایر مقررات این قرارداد را به موجب موافقت‌نامه‌های اختصاصی به موقع اجرا گذارند.

اجرای مقررات فوق اثری در وضع حقوقی متخاصمین نخواهد داشت.

ماده ۴- اشخاصی که در هر موقع و به هر شکل در موقع جنگ یا اشغال به دست دولت داخل در جنگ یا دولت اشغال کننده غیر از دولت متبوع خود می‌افتند تحت حمایت این قراردادند.

اتباع دولتی که وابسته به این قرارداد نباشند تحت حمایت این قرارداد نیستند. اتباع یک دولت بی‌طرف که در خاک یک دولت داخل در جنگ باشند و اتباع یک دولت هم صف در جنگ مادام که دولت متبوع آنان نمایندگی سیاسی عادی نزد دولت بازداشت کننده آنان دارد مشمول حمایت این قرارداد شمرده نخواهند شد.

معهداً مقررات باب اول میدان اجرای وسیع‌تری دارند که در ماده ۱۳ تشریح شده است.

اشخاص مورد حمایت قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ در باب بهبود وضع زخم‌داران و بیماران و غریقان نیروهای مسلح دریایی یا اشخاص مورد حمایت قرارداد ژنو مورد ۱۲ اوت ۱۹۴۹ در باب معامله با اسیران جنگی به مفهوم این قرارداد مورد حمایت شمرده نمی‌شوند.

ماده ۵- چنانچه یک دولت داخل در جنگ دلایل جدی داشته باشد که شخصی که تحت حمایت این قرارداد است در خاک آن دولت انفراداً مورد سوءظن قانونی است که به فعالیت‌های مضر به امنیت دولت دست می‌زند و یا در صورتی که مسلم شود که واقعاً به این نوع فعالیت مشغول است شخص مزبور نمی‌تواند به حقوق و امتیازات حاصله از این قرارداد که در صورت اجرا درباره او ممکن است به امنیت دولت لطمه وارد آورد متشبث گردد.

چنانچه در یک خاک اشغال شده شخصی که مورد حمایت این قرارداد است به عنوان جاسوس یا خرابکار یا به علت اینکه انفراداً مورد

سوءظن قانونی از حیث اعمال فعالیت مضر به امنیت دولت اشغال کننده است دستگیر شود شخص مزبور را ممکن است در صورتیکه امنیت نظامی قطعاً ایجاب کند از حقوق ارتباط که به موجب این قرارداد پیش‌بینی شده است محروم ساخت.

معهداً در هر یک از این موارد با اشخاص موضوع بندهای سابق با انسانیت رفتار خواهد شد و از حق دادرسی عادلانه و منظم به نحوی که در این قرارداد پیش‌بینی شده محروم نخواهد گردید. علاوه در نزدیکترین تاریخ ممکن که امنیت مملکت یا امنیت دولت اشغال کننده بر حسب مورد اجازه دهد، استفاده از کلیه حقوق و مزایای اشخاص مورد حمایت را به مفهوم این قرارداد باز خواهد یافت.

ماده ۶- این قرارداد از بدو هر جنگ یا اشغال مذکور در ماده ۲ به موقع اجراء گذاشته خواهد شد. اجرای این قرارداد در خاک دول متخاصم هنگام ختم عمومی عملیات نظامی قطع خواهد شد.

در اراضی اشغالی اجرای این قرارداد یکسال پس از ختم عمومی عملیات نظامی قطع خواهد گردید معهداً دولت اشغال کننده در تمام مدت اشغال تا میزانی که دولت مزبور وظایف حکومت را در اراضی مزبور انجام می‌دهد وابسته به ۷ مواد مشروحه ذیل از این قرارداد خواهد بود:

مواد ۱ تا ۱۲ - ۲۷ - ۲۹ تا ۳۴ - ۴۷ - ۴۹ - ۵۱ - ۵۲ - ۵۳ - ۵۹ - ۶۱ تا ۷۷ و ۱۴۳.

اشخاص مورد حمایت که استخلاص یا بازگشت آنها به میهن یا استقرار آنها بعد از مواعد مذکور صورت گیرد در مدت فاصله فیما بین مشمول مزایای این قرارداد خواهند بود.

ماده ۷- علاوه بر موافقت‌نامه‌هایی که بالصرحه در مواد ۱۱ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۷ و ۲۶ و ۱۰۸ و ۱۰۹ و ۱۳۲ و ۱۳۳ پیش‌بینی شده دولت‌های معظمه متعاهد می‌توانند موافقت‌نامه‌های اختصاصی راجع به کلیه مسایلی که حل آن را اختصاصاً مقتضی بدانند منعقد سازند. هیچ یک از موافقت‌نامه‌های مزبور نمی‌تواند به وضع اشخاص مورد حمایت به نحوی که به موجب این قرارداد معین شد. لطمه بزند یا حقوقی را که این قرارداد به آنان اعطا نموده تقلیل دهد. اشخاص مورد حمایت در تمام مدتی که مشمول این قراردادند از مزایای موافقت‌نامه‌های مزبور برخوردار خواهند شد مگر آنکه در آن موافقت‌نامه‌ها یا موافقت‌نامه‌های بعدی صریحاً خلاف آن مقرر شده باشد و یا در صورتیکه یکی از دول متخاصم اقدامات مساعدتری درباره آنان اتخاذ کرده باشد.

ماده ۸- اشخاص مورد حمایت نمی‌توانند در هیچ موردی از یک قسمت یا از تمام حقوتی که این قرارداد یا احیاناً موافقت‌نامه‌های مخصوص مذکور در ماده قبل به آنان اعطا کرده صرف‌نظر نمایند.

ماده ۹- این قرارداد با معاضدت و تحت نظارت دول حامی که عهده‌دار حفظ منافع دول متخاصم به موقع اجرا گذاشته خواهد شد. برای این منظور دول حامی می‌توانند علاوه بر مأمورین سیاسی یا کنسولی خود نمایندگانی از بین اتباع خود یا از بین اتباع دول بی‌طرف دیگر تعیین نمایند.

نمایندگان مذکور باید مورد پذیرش دولتی که نزد آن انجام وظیفه خواهند کرد واقع شوند.

دول متخاصم به وسیعترین وجهی در آنجا وظیفه مأمورین یا نمایندگان دول حامی تسهیل خواهند کرد.

مأمورین یا نمایندگان دول حامی نباید در هیچ موردی از حدود وظایف خود به نحوی که از این قرارداد مستفاد می‌شود تجاوز کنند و مخصوصاً باید ضروریات عالیة امنیت دولتی را که نزد آن انجام وظیفه می‌کنند رعایت نمایند.

ماده ۱۰- مقررات این قرارداد با فعالیت‌های نوع‌پرورانه که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه مؤثر دوست بی‌طرف دیگر برای حمایت اسیران جنگی و کمک به آنان با موافقت دولت‌های متخاصم مربوطه به عمل آورد مانع‌الجمع نخواهد بود.

ماده ۱۱- دولت‌های متعاهد می‌توانند در هر موقع بین خود توافق نمایند که وظایفی را که به موجب این قرارداد به دول حامی محول است به یک دستگاه بین‌المللی که جامع کلیه تضمینات بی‌طرفی و کارآمدی باشد محول سازند.

چنانچه بعضی از اشخاص مورد حمایت به علتی از فعالیت یک دولت حامی یا یک دستگاه که در بند اول این ماده تعریف شده بهره‌مند نباشند یا بهره‌مند بوده و دیگر استفاده نکنند دولت بازداشت کننده باید خواه از یک دولت بی‌طرف و خواه از یکی از دستگاه‌های مذکور تقاضا کند وظایفی را که به موجب این قرارداد به عهده دول حامی که از طرف دولت‌های متخاصم تعیین می‌شوند محول است بر عهده گیرند.

چنانچه تأمین حمایت بدین طریق مقدر نباشد دولت بازداشت کننده باید از یک دستگاه نوع‌پروری مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ تقاضا کند وظایف نوع‌پرورانه‌ای را که به موجب این قرارداد به عهده دول حامی محول است عهده‌دار گردد و باید با قید مقررات این ماده خدماتی را که از طرف چنین دستگاهی عرضه می‌شود بپذیرد.

هر دولت بی‌طرف یا هر دستگاهی که برای مقاصد بالا توسط دول ذریب دعوت می‌شود یا خدمات خود را عرضه می‌دارد باید در فعالیت خود متوجه مسئولیت خویش در قبال دولت متخاصم متبوع اشخاص مورد حمایت این قرارداد بوده و تضمینات کافی بدهد که قادر است وظایف مزبور را تأمین نمایند و بیطرفانه انجام دهد.

تخلف از مقررات فوق به انکاء هیچ موافقت‌نامه اختصاصی بین دولت‌ها که یکی از آنها ولو به طور موقت به علت وقایع نظامی منجمله در صورت اشغال تمام یا قسمت مهمی از خاک خود در قبال دولت دیگر یا در قبال متحدین خود از حیث آزادی مذاکرات محدود شده باشد مجاز نیست.

در هر جا که در این قرارداد عنوان دولت حامی ذکر شده عنوان مزبور شامل دستگاه‌هایی که به منطوق این ماده جانشین دولت حامی هستند نیز می‌باشد.

مقررات این ماده درباره اتباع دولت بیطرفی که در خاک اشغالی باشند یا در خاک دولت متخاصمی باشند که دولت متبوع آنان نمایندگی سیاسی عادی نزد آن دولت نداشته باشد نیز بسط خواهد یافت و شامل آنان نیز خواهد بود.

ماده ۱۲- دولت‌های حامی در کلیه مواردی که از لحاظ منافع اشخاص مورد حمایت مفید بدانند من جمله در صورت بروز اختلاف بین دول متخاصم در باب اجرا یا تفسیر مقررات این قرارداد در حل اختلاف وساطت خواهند کرد.

برای این منظور هر یک از دول حامی می‌تواند بنا بر دعوت یک طرف متخاصم یا رأساً به دولت‌های متخاصم پیشنهاد کند که مجلسی از نمایندگان خود و مخصوصاً از مقامات مسئول سرنوشت اشخاص مورد حمایت احیاناً در خاک بیطرفی که به مناسب انتخاب شده باشد تشکیل دهند. دولت‌های متخاصم مکلفند به پیشنهادهایی که در باب زمینه دریافت می‌دارند ترتیب اثر دهند. دول حامی می‌توانند عندالافتضاء یکی از شخصیت‌های یک دولت بیطرف یا شخصیتی را که از طرق کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به نمایندگی معین شده باشد برای شرکت در مجلس مزبور جهت تصویب دول متخاصم پیشنهاد نمایند.

باب دوم

حمایت کلی اهالی در مقابل بعضی اثرات جنگ

ماده ۱۳- مقررات این ماده ناظر بر مجموع اهالی کشورهای داخل در جنگ است بدون هیچ تبعیض نامساعد من جمله از حیث نژاد و ملیت و مذهب و عقیده سیاسی و منظور از آن تخفیف مصائبی است که از جنگ تولید می‌شود.

ماده ۱۴- دول متعاهد در زمان صلح و دول متخاصم پس از شروع جنگ می‌توانند در خاک خود و در صورت لزوم در اراضی اشغالی نواحی و نقاط بهداری و امنیت ایجاد و تشکیلات آنرا طوری بدهند که زخم‌داران و بیماران و معلولین و پیران و اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار و مادران اطفال کمتر از هفت سال را از اثرات جنگ پناه دهند.

دول ذریب می‌توانند بمحض شروع جنگ و در حین جنگ بین خود موافقت‌نامه‌هایی برای شناسایی نقاط و مناطقی که دایر ساخته‌اند منعقد نمایند. برای این منظور ممکن است طرح موافقت‌نامه پیوست این قرارداد را با تغییراتی که لازم بدانند به موقع اجراء گذارند.

از دول حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ دعوت می‌شود که برای تسهیل ایجاد و شناسایی نقاط و نواحی مزبور وساطت و کمک نمایند.

ماده ۱۵- دولت داخل در جنگ می‌تواند خواه مستقیماً خواه به توسط یک دولت بیطرف یا یک دستگاه نوعپروری به طرف مقابل خود پیشنهاد نماید در نواحی که جنگ در جریان است نواحی بیطرفی دایر گردد که اشخاص ذیل را بدون هیچگونه تفاوتی از مخاطرات جنگ پناه دهد:

الف) زخم‌داران و بیماران جنگجو یا غیرجنگجو.

ب) اشخاص کشوری که در جنگ شرکت ندارند و در مدت اقامت خود در نواحی مزبور به هیچ کاری که جنبه نظامی داشته باشد اشتغال نمی‌ورزند.

به محض اینکه دول متخاصم نسبت به موقعیت جغرافیایی و طرز اداره و تهیه خواربار و نظارت منطقه بیطرف به منظور فوق توافق نمودند موافقت‌نامه‌ای کتباً تنظیم و به امضای نمایندگان متخاصمین خواهد رسید.

در موافقت‌نامه مزبور تاریخ شروع بیطرفی منطقه و مدت بیطرفی معین خواهد شد.

ماده ۱۶- زخم‌داران و بیماران همچنین معلولین و زنان باردار مورد حمایت و احترام خاص قرار گرفت.

تا میزانی که مقتضیات نظامی اجازه دهد هر دولت داخل در جنگ در اقدامات مربوط به جستجوی مقتولین و زخم‌داران و کمک به غریقان و سایر اشخاصی که در معرض خطر مهمی هستند و همچنین در اقدامات مربوط به حفظ آنان از غارت و بدرفتاری تسهیل خواهند کرد.

ماده ۱۷- دول متخاصم سعی خواهند کرد که برای تخلیه بیماران و زخم‌داران و معلولین و اسیران و زنان تازه‌زا از نواحی محاصره شده و همچنین برای عبور روحانیون همه مذاهب و کارکنان و لوازم بهداری به مقصد آن نواحی قرارنامه‌های محلی بین خود منعقد سازند.

ماده ۱۸- بیمارستان‌های کشوری که برای پرستاری زخم‌داران و بیماران و معلولین و زنان تازه‌زا تشکیل می‌شوند در هیچ موردی نباید طرف حمله قرار گیرند بلکه در هر زمان باید توسط دول متخاصم محترم شمرده و حمایت شوند.

دولت‌های داخل در جنگ باید به کلیه بیمارستان‌های کشوری سندی بدهند که جنبه آنها را از حیث بیمارستان کشوری گواهی کند و معلوم نماید که اینه محل بیمارستان‌های مزبور برای مقاصدی که به مفهوم ماده ۱۹ ممکن است آنها را از حمایت محروم سازد مورد استفاده نیست.

بیمارستان‌های کشوری در صورتی که اجازه استعمال علامت از دولت داشته باشند به وسیله علامت مذکور در ماده ۲۸ قرارداد ژنو مورخ

۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخم‌داران و بیماران هنگام اردوکشی نشان داده خواهند شد.

دول متخاصم تا حدی که مقتضیات نظامی اجازه دهد اقدامات لازم به عمل خواهند آورد که علائم مشخصه بیمارستان‌های کشوری برای

نیروهای زمینی و هوایی و دریایی به طور وضوح مرئی باشند تا امکان هرگونه حمله‌ای رفع شود.

نظر به خطراتی که ممکن است مجاورت با هدف‌های نظامی متوجه بیمارستان‌ها نماید اقتضا خواهد داشت مراقبت شود که بیمارستان‌ها

حتي الامكان از هدفهاي نظامي دور باشند.

ماده ۱۹- حمايت بیمارستانها نبايد قطع شود مگر در صورتیکه از حمايت مزبور گذشته از مقاصد نوعپرورانه براي ارتكاب اعمالی که جهت دشمن مضر باشد استفاده شود. معهدا این حمايت قطع نخواهد شد مگر پس از آنکه خطاري با ضربالاجل در کلیه موارد مقتضي شده باشد و به آن ترتیب اثر نداده باشند.

اینکه در بیمارستانهاي مزبور زخمداران و بیماران نظامي معالجه شوند و یا اسلحه دستي و مهماتي که از آن گرفته شده و هنرز به اداره مربوطه تحویل نشد ۰ در ۲ نجا یافت شود در حکم اعمال مضر شمرد ۰ نخواهد شد.

ماده ۲۰- کارکنان مزبور در اراضي اشغالي و مناطق عملیات نظامي به وسیله کارت هویتی که سمت صاحب کارت را تصدیق کند و دارای عکس صاحب کارت و مهر منگنه مقام مسئول باشد معرفي خواهند گردید و در موقع خدمت به وسیله بازوبندي که مهر شده و رطوبت در آن اثر نکند و به بازوي چپ نصب گردد شناخته خواهند شد. بازوبند مزبور توسط دولت داده خواهد شد و دارای علامت مذکور در ماده ۲۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخمداران و بیماران نیروهاي مسلح هنگام اردوکشي خواهد بود.

هر نوع کارمند دیگر که مأمور اداره و امور بیمارستانهاي کشوري باشد محترم شمرده خواهد شد و در حین انجام وظیفه حق بازوبند مذکور در بالا را تحت شرایط این ماده خواهد داشت وظیفه محول به این اشخاص در کارت هویت آنان قید خواهد شد.

ریاست هر بیمارستان کشوري در هر زمان صورت کارکنان خود را به اختیار مقامات صلاحیتدار دولت متبوع خود یا دولت اشغال هویت آنان قید خواهد شد.

ریاست هر بیمارستان کشوري در هر زمان صورت صحیح کارکنان خود را به اختیار مقامات صلاحیتدار دولت متبوع خود یا دولت اشغال کننده نگاه خواهد داشت.

ماده ۲۱ - حمل و نقل زخمداران و بیماران کشوري و معلولین و زنان تازه‌زا که از روی زمین به وسیله کاروانهاي وسائط نقلیه یا قطارهاي بیماربر و یا در روی دریا به وسیله کشتیهاي مخصوص حمل و نقل مزبور صورت می‌گیرد مانند بیمارستانها به شرح ماده ۱۸ محترم شمرده و حمايت خواهند شد و با اجازه دولت به وسیله علامت مشخصه مذکور در ماده ۲۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخمداران و بیماران نیروهاي مسلح هنگام اردوکشي خود را نشان خواهند داد.

ماده ۲۲- ناوهاي هوایی که منحصراً مخصوص حمل زخمداران و بیماران کشوري و معلولین و زنان تازه‌زا یا مخصوص حمل کارکنان لوازم بهداري است مورد حمله قرار نخواهند گرفت بالعکس در صورت پرواز در ارتفاعات و ساعات و مسیرهاي که مخصوصاً با موافقت مشترک بین کلیه دولتهای متخاصم ذینفع معین شده محترم شمرده خواهند شد.

ناوهاي هوایی مزبور ممکن است با علامت مشخصه مذکور در ماده ۲۸ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخمداران و بیماران نیروهاي مسلح هنگام اردوکشي نمایانده شوند.

پرواز از فراز اراضي دشمن یا اراضي تحت اشغال دشمن ممنوع است مگر آنکه خلاف آن قرار شده باشد.

ناوهاي هوایی مزبور به هر فرمان فرود آمدن اطاعت خواهند کرد. در مواردی که ناو هوایی بدین طریق اجباراً فرود آید ناو مزبور و سرنشینان آن می‌توانند پس از معاینه‌ای که احياناً صورت گیرد پرواز خود را ادامه دهند.

ماده ۲۳- هر دولت متعهد به کلیه محصولات دارو و لوازم بهداري و اشیاء لازم جهت مراسم مذهبی که منحصراً برای نفوس کشوري دولت متعهد دیگر ولو دشمن فرستاده شود آزادي عبور اعطا خواهد کرد. همچنین به هرگونه محمولات خواربار ضروي و ملبوس و مواد مقوي مخصوص اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار یا تازه‌زا آزادي عبور خواهد داد.

الزام دولت متعهد در اعطای آزادي عبور محمولات مذکور در بند بالا منوط به این شرط است که دولت مزبور مطمئن باشد که هیچ علت جدی موجود نیست که بیم آن رود که:

الف) محمولات مزبور از مقصد خود منحرف شوند یا

ب) بازرسی آن شاید مؤثر نباشد یا

ج) دشمن بتواند از محمولات مزبور استفاده مشهودی جهت مساعی نظامي یا جهت اقتصاد خود کند بدین طریق که محمولات مزبور جای کالاهایی را که دولت در غیر این صورت می‌بایست خود تهیه یا استحصال کند بگیرد یا مواد و محصولات یا کارکنانی که در غیر اینصورت می‌بایست برای تهیه کالاهای مزبور اختصاص دهد آزاد شود.

دولتی که عبور محمولات مذکور در بند اول این ماده را اجازه می‌دهد می‌تواند اجازه خود را مقید به این شرط کند که تقسیم آن بین گیرندگان در محل تحت نظارت دول حامی صورت گیرد.

محمولات مذکور باید با اسرع امکان حمل گردد و دولتی که عبور آزاد آنها را اجازه می‌دهد حق خواهد داشت شرایط فنی را که اجازه تحت آن شرایط داده می‌شود معین کند.

ماده ۲۴- دول متخاصم اقدامات لازم به عمل خواهند آورد که اطفال کمتر از ۱۵ سال که به علت جنگ یتیم یا از خانواده خود جدا شده‌اند به حال خود رها نگردند و در هر صورت در نگاهداری و اجرای مذهب و آموزش آنان تسهیل شود. آموزش آنان در صورت امکان به اشخاصی سپرده خواهد شد که دارای آیین آموزش واحد باشند.

دول متخاصم با پذیرایی این اطفال در کشور بی‌طرف در دوره جنگ با موافقت دولت حامی (در صورتی که دولت حامی موجود باشد) و در

صورتی که دول مزبور تضمین داشته باشند که اصول مذکور در بند اول رعایت خواهد شد موافقت خواهند کرد. به علاوه سعی خواهند کرد اقدامات لازم به عمل آورند که تشخیص هویت کلیه اطفال کمتر از ۱۲ سال به وسیله حمل یک پلاک هویت یا به هر وسیله دیگری مقدور باشد.

ماده ۲۵- شخصی که در خاک یک دولت متخاصم یا در اراضی اشغالی آن دولت باشد خواهد توانست اخباری را که صرفاً جنبه خانوادگی داشته باشد به اعضای خانواده خود در هرکجا که باشند بدهد یا از آنها دریافت نماید. این قبیل مکاتبات به سرعت و بدون هیچگونه تأخیر غیرموجه حمل خواهد شد.

چنانچه تبادل مکاتبات خانوادگی به وسیله پست عادی به عللی مشکل یا غیر مقدور شده باشد دول متخاصم ذیربط به یک واسطه بیطرف از قبیل آژانس مرکزی مذکور در ماده ۱۴۰ مراجعه و به اتفاق آن وسائل تأمین تعهدات خود را به احسن وجه من جمله با کمک جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال احمر - شیر و خورشید سرخ) معین خواهند نمود.

در صورتی که دول متخاصم لازم بدانند که مکاتبات خانوادگی محدود شود منتهی کاری که می‌توانند کرد اینست که استعمال نمونه‌هایی را که حاوی ۲۵ کلمه باشد و کلمات مزبور آزادانه انتخاب شود فرمان دهند و ارسال آنرا به ماهی یک برگ محدود سازند.

ماده ۲۶- هر دولت متخاصم تجسس‌اتی را که اعضای خانواده‌های متلاشی شده از جنگ برای برقراری تماس با همدیگر و در صورت امکان برای مجتمع شدن به عمل می‌آورند تسهیل خواهد کرد. من جمله با عمل سازمان‌هایی که خود را وقف اینکار می‌کنند موافقت خواهد نمود مشروط به اینکه سازمان‌های مزبور مورد قبول آن دولت بوده و بر طبق مقررات تأمینی که آن دولت وضع نموده رفتار کنند.

باب سوم

وضع اشخاص مورد حمایت و معامله با آنان

بخش اول

مقررات مشترک بین اراضی دول متخاصم و اراضی اشغالی

ماده ۲۷- اشخاص مورد حمایت در هر مورد ذیحق به احترام شخص خود و شرافت خود و حقوق خانوادگی خود و اعتقادات و اعمال مذهبی خود و عادات و رسوم خود می‌باشند. در هر زمان با آنان به انسانیت رفتار خواهد شد و من جمله در مقابل همه گونه عمل خشونت‌آمیز یا تخویف و در مقابل دشنام و کنجکاوای عامه حمایت خواهند گردید. زنان مخصوصاً در مقابل هرگونه تخطی به شرافت من جمله مقاربت به عنف و اجبار به فحشا و هرگونه تجاوز به عنف حمایت خواهند شد.

دولت متخاصمی که اشخاص مورد حمایت را در اختیار خود دارد با رعایت مقررات مربوط به وضع مزاج و سن و جنس آنان با همگی با توجهات و متساوی بدون هیچگونه تبعیض نامساعد من جمله از لحاظ نژاد یا مذهب یا عقاید سیاسی رفتار خواهد کرد.

معهداً دول متخاصم می‌توانند درباره اشخاص مورد حمایت اقدامات نظارتی یا امنیتی را که به واسطه جنگ لازم باشد به عمل آورند. ماده ۲۸- هیچ شخص مورد حمایتی را نباید به منظور اینکه برای خاطر وجودش بعضی نقاط یا بعضی نواحی از عملیات جنگی معاف شوند مورد استفاده قرار داد.

ماده ۲۹- دولت متخاصمی که اشخاص مورد حمایت را در اختیار خود دارد مسئول رفتاری است که عمال وی با آنان می‌کنند بی‌آنکه این موضوع از مسئولیت انفرادی که ممکن است متوجه آن عمال شود بکاهد.

ماده ۳۰- به اشخاص مورد حمایت همه‌گونه تسهیلات داده خواهد شد که به دول حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال احمر - و شیر خورشید سرخ) کشوری که در آنجا هستند و به هر سازمان دیگری که ممکن است به آنها کمک کند مراجعه نمایند.

برای سازمان‌های مختلف مزبور جهت این منظور همه‌گونه تسهیلات در حدودی که ضروریات نظامی یا امنیت معلوم می‌دارد از طرف زمامداران فراهم خواهد گردید.

علاوه بر بازدیدهای نمایندگان دول حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ که در ماده ۱۴۳ پیش‌بینی شده دول بازداشت کننده یا اشغال کننده حتی القدر در مورد بازدیدهایی که نمایندگان سایر مؤسسات به منظور کمک معنوی یا مادی بخواهند از اشخاص مورد حمایت بکنند تسهیل خواهد کرد.

ماده ۳۱- هیچگونه فشار جسمانی یا معنوی درباره اشخاص مورد حمایت من جمله به منظور تحصیل اطلاعات از آنان یا از اشخاص ثالث نمی‌توان وارد آورد.

ماده ۳۲- دول معظمه متعاهد هرگونه اقدامی را که خواه موجب آلام جسمانی اشخاص مورد حمایت موجود در اختیار ایشان و خواه موجب قتل آنان گردد صریحاً بر خود ممنوع می‌سازند.

این ممنوعیت نه تنها ناظر بر قتل و شکنجه و صدمات جسمانی و بریدن اعضای اشخاص مورد حمایت و آزمایش‌های پزشکی یا علمی است که برای معالجه طبی آنان ضرورت نداشته باشد بلکه شامل هرگونه خشونت‌های دیگر که عامل آن اعم از مأمورین کشوری یا نظامی

باشد نیز می‌باشد.

ماده ۳۲. هیچ شخص مورد حمایت را نمی‌توان برای خلافي که شخصاً مرتکب نشده باشد تنبيه کرد. تنبيهات دسته‌جمعي و همچنين هرگونه عمل تخويف يا تروريسم ممنوع است.

غارت ممنوع است.

اقدامات قضايي درباره اشخاص مورد حمايت و اموال آنان ممنوع است.

ماده ۳۴. اخذ گروگان ممنوع است.

بخش دوم

در باب خارجيان در خاک يك دولت متخاصم

ماده ۳۵. هر شخص مورد حمايت که بخواهد در بدو جنگ يا در دوره جنگ از خاک کشور خارج شود حق خروج خواهد داشت مگر آنکه رفتن او مخالف منافع ملي دولت باشد. درخواست خروج او طبق ترتيب منظمي مورد رسيدگي قرار خواهد گرفت و تصميم مقتضي در اسرع وقت گرفته خواهد شد. پس از کسب اجازه خروج مي‌تواند وجه لازم جهت مسافرت را برآورد. مقدار عادلانه اسباب و لوازم مصرف شخصي با خود ببرد.

اشخاصي که اجازه خروج به ايشان داده نشود حق خواهند داشت از يك دادگاه يا يك هيأت اداري ذيصلاحيت که مخصوصاً جهت اين کار توسط دولت بازداشت کننده تأسيس شده باشد تقاضا نمايند در اسرع وقت در تصميم منع خروج تجديد نظر کند.

نمايندگان دولت حامي مي‌توانند در صورت تقاضا علل عدم صدور اجازه خروج اين قبيل اشخاص را بدانند و هر چه زودتر صورت اسامي کلية کساني را که در همان وضع اند دريافت نمايند. مگر آنکه دادن اين اطلاعات به علل امنيتي غيرمقدور باشد يا خود اشخاص ذينفع با اعلام اينگونه اطلاعات مخالف باشند.

ماده ۳۶. مسافرت‌هاي خروجي که بر طبق مفاد ماده قبل اجازه داده مي‌شود با کيفيات رضايتمندانه از حيث امنيت و بهداشت و سلامتي و تغذيه صورت خواهد گرفت. کلية هزينه‌اي که از بدو خروج از خاک دولت بازداشت کننده متوجه شود به عهده کشور مقصد است و يا در صورت اقامت در کشور بي‌طرف به عهده دولت متبوع اشخاص ذينفع خواهد بود. طرق عملي نقل و انتقالات مزبور در موارد لزوم به موجب موافقت‌نامه‌هاي اختصاصي بين دول ذينفع معلوم خواهد شد.

موافقت‌نامه‌هاي اختصاصي که ممکن است بين دول متخاصم درباره مبادله يا بازگشت اتباع دستگير شده آنها به دست دشمن منعقد شده باشد محفوظند.

ماده ۳۷. با اشخاص مورد حمايت که در بازداشت موقت يا در دوره اجرائي مجازاتي شامل محروميت از آزادي باشند در مدت بازداشت با انسانيت رفتار خواهد شد. اشخاص مذکور مي‌توانند به محض استخلاص بر طبق مواد قبل تقاضاي خروج از کشور نمايند.

ماده ۳۸. به استثناي اقدامات خاصي که ممکن است به موجب اين قرارداد منجمله طبق مواد ۲۷ و ۴۱ اتخاذ شود وضع اشخاص مورد حمايت اصولاً به موجب مقررات مربوط به رفتار با خارجيان در زمان صلح اداره خواهند شد علي ايجال حقوق ذيل به آنان اعطا خواهد گرديد:

۱- مي‌توانند کمک‌هاي انفرادي يا دسته‌جمعي را که به عنوان آنان فرستاده مي‌شود دريافت نمايند.

۲- چنانچه وضع مزاجي آنها تقاضا کند از معالجه طبي و پرستاري در بيمارستان به ميزاني که اتباع دولت مربوط استفاده مي‌کنند بهره‌مند خواهند شد.

۳- مي‌توانند اعمال مذهبي خود را اجرا و کمک روحاني از روحانيون کيش خود دريافت نمايند.

۴- چنانچه محل اقامت آنها در منطقه‌اي باشد که خصوصاً در معرض مخاطرات جنگ باشد اجازه خواهند يافت به ميزاني که درباره اتباع دولت مربوط معمول است تغيير مکان دهند.

۵- اطفال کمتر از ۱۵ سال و زنان باردار و مادران اطفال کمتر از ۷ سال از هرگونه معامله ممتاز به ميزاني که درباره اتباع دولت مربوط مي‌شود برخوردار خواهند شد.

ماده ۳۹. به اشخاص مورد حمايت که به علت جنگ از فعاليت انتفاعي خود محروم شده باشند آزادي عمل داده خواهد شد که کار درآمداري پيداکنند و براي اين منظور با قيد ملاحظات امنيتي و مقررات ماده ۴۰ از همان مزايابي که درباره اتباع دولت محل اقامت آنان معمول است بهره‌مند خواهند شد.

چنانچه يك دولت متخاصم شخص مورد حمايت را تحت مقررات نظارتي قراردادده باشد، درنتيجه قادر به تأمين معاش خود نباشد من جمله در صورتي که نتواند به علل امنيت کار درآمداري با شرايط عادلانه به دست آورد دولت مزبور احتياجات او و اشخاص تحت تکفل او را رفع خواهد کرد.

اشخاص مورد حمايت مي‌توانند در همه احوال از کشور خود يا از دولت حامي جمعيت‌هاي خيريه مذکور در ماده ۳۰ کمک دريافت کنند.

ماده ۴۰. اشخاص مورد حمايت را نمی‌توان وادار به کار کرد مگر تا ميزاني که درباره اتباع متخاصم محل اقامت آنان معمول است.

در صورتي که اشخاص مورد حمايت تبعه دشمن باشند نمی‌توان آنها را به کار واداشت مگر به کارهايي که معمولاً براي تأمين تغذيه و

مسکن و پوشاک و حمل و نقل و سلامت افراد بشر لازم بوده و با اداره عملیات جنگی مستقیماً ارتباط نداشته باشد.

در مورد مذکور در بندهای بالا اشخاص مورد حمایت که به کار واداشته می‌شوند از همان شرایط و همان اقدامات حفاظتی کارگران محل خصوصاً از حیث مزد و مدت کار و وسائل کار و تعلیمات مقدماتی و جبران سوانح کار و بیماریهای حرفه‌ای بهره‌مند خواهند شد.

در صورت نقض مقررات بالا اشخاص مورد حمایت مجاز خواهند بود که حق شکایت خود را بر طبق ماده ۲۰ اعمال نمایند.

ماده ۴۱- دولتی که اشخاص مورد حمایت را در اختیار خود دارد اگر سایر اقدامات نظارتی مذکور در این قرارداد را کافی نداند اقدامات نظارتی شدیدتری که ممکن است بدان متوسل شود عبارت از اقدامات اجباری و بازداشت بر طبق مقررات مواد ۴۲ و ۴۳ خواهد بود.

دولت بازداشت کننده در موقع اجرای مفاد بند دوم از ماده ۳۹ درباره کسانی که به موجب حکم اقامت اجباری در محل دیگر غیر از اقامتگاه عادی خود مجبور به ترک اقامتگاه خود می‌شوند رفتار خود را با نهایت دقت ممکنه با قواعد مربوط به معامله با بازداشت شدگان (بخش چهارم از فصل سوم این قرارداد) منطبق خواهد ساخت.

ماده ۴۲- بازداشت یا اقامت اجباری اشخاص مورد حمایت فقط در صورتی ممکن است که امنیت دولتی که اشخاص مزبور را به اختیار خود دارد این عمل را قطعاً ضروری ساخته باشد. چنانچه شخصی به وسیله نمایندگان دولت حامی داوطلبانه تقاضای بازداشت خود را نماید در صورتی که وضع شخص او این عمل را ایجاب کند دولتی که آن شخص را در اختیار خود دارد در بازداشت او اقدام خواهد کرد.

ماده ۴۳- هر شخص مورد حمایت که بازداشت یا مجبور به اقامت اجباری شود حق خواهد داشت از یک دادگاه یا یک هیأت اداری که توسط دولت بازداشت کننده تأسیس شده باشد تقاضا نماید که در اسرع وقت نسبت به تصمیمی که درباره‌اش گرفته شده تجدیدنظر کند. در صورتی که بازداشت یا اقامت اجباری ابرام شود دادگاه یا هیأت اداری متناوباً و لااقل سالی دوبار وضع او را رسیدگی خواهد کرد تا چنانچه اوضاع اجازه دهد تصمیم بدوی را به نفع او اصلاح نماید.

دولت بازداشت کننده هر چه زودتر اسامی اشخاص مورد حمایت را که بازداشت یا مجبور به توقف اجباری شده‌اند و همچنین اسامی اشخاصی را که از بازداشت یا توقف اجباری مستخلص شده‌اند به اطلاع دولت حامی خواهد رساند مگر آنکه خود آن اشخاص مایل نباشند. و نیز با قید همین شروط تصمیمات دادگاه یا هیأت‌های اداری مذکور در بند اول این ماده هر چه زودتر به دولت حامی اعلام خواهد شد.

ماده ۴۴- دولت بازداشت کننده در موقع اخذ تصمیمات نظارتی پناهندگانی را که عملاً از حمایت هیچ دولتی بهره‌مند نیستند صرفاً به اعتبار اینکه از نظر حقوقی به دولت دشمن تعلق دارند مشمول معامله با خارجیان دشمن قرار نخواهد داد.

ماده ۴۵- اشخاص مورد حمایت را نمی‌توان به دولتی که عضو این قرارداد نباشد منتقل ساخت.

این وضع مانع اعاده اشخاص مورد حمایت به میهن خود یا مانع بازگشت آنها به کشور اقامتگاه خود پس از ختم جنگ خواهند بود.

دولت بازداشت کننده نمی‌تواند اشخاص مورد حمایت را به یک دولت عضو قرارداد انتقال دهد مگر پس از آنکه اطمینان حاصل کند که دولت مزبور قادر و مایل به اجرای این قرارداد می‌باشد. وقتی که اشخاص مورد حمایت بدین طریق انتقال یافتند مسئولیت اجرای این قرارداد در تمام مدتی که اشخاص مذکور به آن دولت سپرده‌اند بر عهده آن دولت خواهند بود. مع هذا در صورتیکه دولت مزبور مقررات این قرارداد را در هر مورد مهم اجرا ننماید دولتی که اشخاص مورد حمایت را منتقل ساخته باید پس از وصول اخطار دولت حامی اقدامات مؤثری برای اصلاح وضع به عمل آورد یا اعاده اشخاص مورد حمایت را تقاضا کند. این تقاضا باید پذیرفته شود.

شخص مورد حمایت را در هیچ موردی نباید به کشوری انتقال داد که در آنجا بیم از آن داشته باشد که به علت افکار سیاسی یا عقیده مذهبی خود مورد آزار قرار گیرد.

مقررات این ماده مانع از آن نخواهد بود که اشخاص مورد حمایتی که متهم به جنایات مربوط به حقوق عمومی شده باشند به موجب عهدنامه‌های نفی بلد که قبل از شروع مخاصمات منعقد شده باشد نفی بلد شوند.

ماده ۴۶- اقدامات تزییعی که درباره اشخاص مورد حمایت اتخاذ شده باشد هر چه زودتر پس از پایان مخاصمات خاتمه خواهند یافت مگر آنکه قبلاً ملغی شده باشد.

اقدامات تزییعی که درباره اموال آنان اتخاذ شده هرچه زودتر پس از پایان مخاصمات بر طبق قوانین دولت بازداشت کننده خاتمه خواهد یافت.

بخش سوم اراضی اشغال شده

ماده ۴۷- اشخاص مورد حمایت که در اراضی اشغال شده باشند در هیچ موردی یا به هیچ نحو از مزایای این قرارداد خواه به موجب هر تغییری که به علت اشغال در سازمان یا در حکومت اراضی مزبور داده شده باشد خواه به موجب موافقت‌نامه‌ای که بین مقامات اراضی اشغال شده و دولت اشغال شده منعقد شده باشد و خواه به علت اینکه دولت اشغال کننده تمام یا قسمتی از اراضی اشغال شده را به خاک خود الحاق کرده باشد محروم نخواهند گردید.

ماده ۴۸- اشخاص مورد حمایت که تبعه دولتی که خاکش اشغال شده نباشند می‌توانند به شرایط مذکور در ماده ۳۵ به حق ترک اراضی اشغال شده توسل جویند و تصمیمات مربوط به این موضوع بر طبق ترتیبی که دولت اشغال کننده باید به موجب ماده مزبور وضع کند اتخاذ

خواهد شد.

ماده ۴۹. انتقال اجباري دسته‌جمعي يا انفرادي و نقل مكان اشخاص مورد حمايت از اراضي اشغال شده به خاك دولت اشغال كننده يا به خاك هر دولت ديگري اعم از اينكه اشغال شده يا نشده باشد به هر علتی ممنوع است. معهدا دولت اشغال كننده مي‌تواند در صورتي كه امنيت اهالي يا موجبات عاليه نظامي ايجاد كند به تخليه تمام يا قسمتي از يك ناحيه اشغال شده معين مبادرت كند.

تخليه نواحي نبايد موجب نقل مكان اشخاص مورد حمايت جز به داخل خاك اشغال شده گردد مگر در صورت عدم امكان مادي، نفوسي كه بدین طريق تخليه مي‌شود به محض اينكه مخصصات آن ناحيه پايان يافت به كانون خود عودت داده خواهند شد. دولت اشغال كننده هنگام انتقالات يا تخليه‌هاي مذکور بايد به ترتيبی اقدام كند كه اشخاص مورد حمايت حتي الامكان در مؤسسات مناسب پذيرفته شوند و نقل مكان آنها با شرايطي كه از حيث سلامت و بهداشت و امنيت و تغذيه رضايتمند باشد صورت گيرد و اعضاي يك خانواده از همدیگر جدا نباشند.

انتقالها و تخليه‌هاي مزبور به محض وقوع به دولت حامي اطلاع داده خواهد شد. دولت اشغال كننده نمي‌تواند اشخاص مورد حمايت را در منطقه‌اي كه مخصوصاً در معرض مخاطرات جنگ است نگاهدارد مگر آنكه امنيت اهالي يا موجبات عاليه نظامي اين عمل را ايجاد كند. دولت اشغال كننده نمي‌تواند به نقل مكان يا انتقال قسمتي از نفوس كشوري خود به اراضي كه اشغال کرده است مبادرت نمايد. ماده ۵۰. دولت اشغال كننده با معاضدت مقامات ملي و محلي حسن اداره مؤسسات مخصوص پرستاري و تربيت اطفال را تسهيل خواهد كرد.

همه‌گونه اقدامات لازم براي تعيين هويت اطفال و ثبت نسبت آنها به عمل خواهد آورد.

در هيچ حالي نمي‌تواند به تغيير وضع شخصي آنها مبادرت كند يا آنها را در تشكيلات و سازمانهاي تابعه خود وارد نمايد. چنانچه مؤسسات محلي قادر نباشند اطفالي را كه به علت جنگ يتيم شده يا از خانواده خود جدا مانده‌اند نگاهداري و تربيت كند دولت اشغال كننده بايد در صورت نقد خويشاوند نزديك يا دولتي كه بتواند اين كار را تأمين نمايد اقدامات لازم جهت تأمين نگاهداري و تربيت اطفال مذکور به وسيله اشخاصي كه در صورت امكان هم مليت و هم زبان و هم مذهب آنان باشند به عمل آورد. يك قسمت مخصوص از دفتري كه به موجب مقررات ماده ۱۳۶ تأسيس شده مأموريت خواهد يافت كه اقدامات لازم را براي تشخيص هويت اطفالي كه هويتشان مسلم نيست به عمل آورد. اطلاعاتي كه در باب پدر و مادر يا ساير خويشان نزديك آنها درست باشد در هر حال ثبت خواهد گرديد.

دولت اشغال كننده نبايد از اجرائي اقدامات ممتازه‌اي كه ممكن بود قبل از اشغال به نفع اطفال كشو از ۱۵ سال و زنان باردار و مادران اطفال كمتر از ۷ سال از حيث غذا و پرستاري‌هاي طبي و حفاظت از اثرات جنگ اتخاذ شود ممانعت نمايد. ماده ۵۱. دولت اشغال كننده نمي‌تواند اشخاص مورد حمايت را مجبور به خدمت در نيروهاي مسلح يا نيروهاي كمكي خود كند. هر فشار يا تبليغي به منظور استخدام داوطلب ممنوع است. دولت اشغال كننده نمي‌تواند اشخاص مورد حمايت را مجبور به كار كند مگر آنكه سن آنها متجاوز از ۱۸ سال باشد آن هم فقط در كارهايي كه خواه براي احتياجات نيروي اشغال كننده يا براي خدمات مربوط به منافع عامه و تغذيه و مسكن و پوشاك و حمل و نقل يا سلامت نفوس كشور اشغال شده لازم باشد. اشخاص مورد حمايت را نمي‌توان به هيچ كاري كه مستلزم شركت در عمليات جنگي باشد وادار ساخت. دولت اشغال كننده نمي‌تواند اشخاص مورد حمايت را مجبور نمايد كه امنيت تاسيساتي را كه در آنجا كار تحميلي انجام مي‌دهند به وسيله نيروي قهریه تأمين نمايند.

كار فقط در داخل اراضي اشغال شده‌اي كه محل اشخاص است اجرا خواهد شد. هر شخصي كه به كار وارد مي‌شود بايد حتي الامكان در محل عادي كارش نگاهداشته شود. مزد كار عادلانه پرداخته خواهد شد و نوع كار متناسب با استعداد فكري و بدني كارگران خواهد بود. قوانيني كه در كشور اشغال شده راجع به شرايط كار و اقدامات حفاظتي من جمله از حيث مزد و مدت كار و وسائل و تعليم مقدماتي و جبران حوادث كار و بيماري‌هاي حرفه‌اي مجري است درباره اشخاص مورد حمايت كه به كارهاي مذکور در اين ماده گماشته مي‌شوند نيز اجرا خواهد گرديد.

در هيچ موردی مصادره كارگر نبايد هرگز منجر به بسيج كارگران تحت اصول نظامي يا نيمه نظامي گردد.

ماده ۵۲. هيچ قرارداد يا موافقتنامه يا آيين‌نامه نمي‌تواند به حقي كه هر كارگر داوطلب يا غيرداوطلب در هر كجا نسبت به مراجعه به نمايندگان دولت حامي براي درخواست مداخله آنان دارد لطمه بزند. هر عملي به منظور ايجاد بيكاري يا تحديد امكان كار كارگران كشور اشغال شده و بالنتيجه ناگزير ساختن آنان به كار كردن براي دولت اشغال كننده ممنوع است.

ماده ۵۳. انهدام اموال منقول يا غيرمنقولي كه افراداً يا اشتراكاً متعلق به اشخاص يا دولت يا شركت‌هاي عمومي يا سازمانهاي اجتماعي يا تعاوني باشد توسط دولت اشغال كننده ممنوع است مگر در مواردی كه انهدام آنها به واسطه عمليات جنگي ضرورت حتمي يابد. ماده ۵۴. تغيير وضع كارمندان يا قضاات اراضي اشغال شده يا اعمال مجازات درباره آنان يا هر نوع اقدام به منظور مجبور ساختن يا بازجويي كردن از آنان به علت اينكه به ملاحظات وجداني از اجرائي وظيفه خودداري کرده باشند براي دولت اشغال كننده ممنوع است.

ممنوعیت اخیر مانع اجرای بند دوم از ماده ۵۱ نخواهد بود و حق دولت اشغال‌کننده در برکنار ساختن صاحبان مشاغل دولتی از شغل محفوظ است.

ماده ۵۵. دولت اشغال‌کننده در حدود وسائل خود مکلف است احتیاجات اهالی را از حیث خواربار و مواد طبی تأمین کند من جمله باید خواربار و مایحتاج طبی و هرگونه لوازم دیگر را در موقعی که منابع اراضی اشغال شده کافی نباشد از خارج وارد نماید.

دولت اشغال‌کننده نمی‌تواند خواربار و اشیاء و لوازم طبی موجود در اراضی اشغالی را مصادره کند مگر برای نیروها و دستگاه اداری اشغال‌کننده. دولت مزبور باید احتیاجات نفوس کشوری را مورد توجه قرار دهد.

دولت اشغال‌کننده با قید و شرط مقررات سایر قراردادهای بین‌المللی باید ترتیبات لازم بدهد که غرامت هرگونه مصادره‌ای به بهای واقعی آن پرداخته شود.

دولت حامی می‌تواند در هر موقع بدون هیچ مانعی وضع ذخیره خواربار و دارو را در اراضی اشغال شده با توجه به تضییقات موقتی که به علت حوایج عالی نظامی ایجاد شده باشد مورد رسیدگی قرار دهند.

ماده ۵۶. دولت اشغال‌کننده در حدود کلیه وسائل خود موظف است با معاضدت مقامات ملی و محلی تأسیسات و خدمات طبی و بیمارستانی و سلامت و بهداشت عمومی را در اراضی اشغال شده من جمله با اتخاذ و اجرای تدابیر دفاعی و پیشگیری لازم جهت مبارزه با توسعه بیماری‌های واگیردار و امراض ساری، تأمین و نگاهداری نماید. کارکنان بهداری از هر طبقه مجاز خواهند بود که وظائف خود را اجرا کنند.

چنانچه بیمارستان‌های جدیدی در اراضی اشغال شده دایر گردد و چنانچه مؤسسات ذیصلاحیت دولت اشغال شده دیگر در اراضی مزبور مشغول کار نباشند مقامات اشغال‌کننده در صورت لزوم به شناسایی مذکور در ماده ۱۸ مبادرت خواهند کرد. در نظیر این کیفیات مقامات اشغال‌کننده باید به شناسایی کارکنان بیمارستان و وسائط نقلیه طبق مواد ۲۰ و ۲۱ نیز مبادرت نمایند.

دولت اشغال‌کننده در موقع اتخاذ تدابیر سلامتی و بهداشتی و در موقع اجرای آنها مقتضیات معنوی و اخلاقی اهالی اراضی اشغال شده را مورد رعایت قرار خواهد داد.

ماده ۵۷. دولت اشغال‌کننده نمی‌تواند بیمارستان‌های کشوری را برای معالجه زخم‌داران و بیماران نظامی مورد استفاده قرار دهد مگر به طور موقت و در موارد ضرورت فوری آنهم مشروط باینکه اقدامات مقتضی به موقع به عمل آید که پرستاری و معالجه اشخاص بستری در بیمارستان‌ها تأمین و جواب احتیاجات نفوس کشوری داده شود.

لوازم و انبارهای بیمارستان‌های کشوری را مادام که برای احتیاجات نفوس کشوری مورد لزوم است نمی‌توان مصادره کرد.

ماده ۵۸. دولت اشغال‌کننده به روحانیون مذاهب اجازه خواهد داد که کمک روحانی هم‌کیشان خود را تأمین نمایند.

همچنین مرسولات کتاب و اشیاء لازم جهت احتیاجات مذهبی را قبول و در توزیع آن در اراضی اشغال شده تسهیل خواهد کرد.

ماده ۵۹. هرگاه ذخیره اهالی اراضی اشغال شده یا قسمتی از اراضی مزبور غیرکافی باشد دولت اشغال‌کننده اقدامات کمکی را که در حق اهالی مزبور به عمل می‌آید قبول و در حدود کلیه وسایل خود تسهیل خواهد کرد.

اقدامات مزبور که ممکن است خواه از طریق دولت‌ها و خواه از طرف یک دستگاه نوعپروری بی‌طرف مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به عمل آید بیشتر عبارت از ارسال خواربار و مواد طبی و ملبوس خواهد بود.

کلیه دول متعاقد باید عبور آزاد این محمولات را اجازه دهند و حمایت کنند.

معهدا دولتی که به محمولات ارسالی از طرف دولت خصم به مقصد اراضی اشغالی اجازه عبور آزاد می‌دهد حق خواهد داشت محمولات مزبور را بازرسی و مقرراتی برای عبور آنها طبق ساعات و مسیرهای معین وضع نماید و از دولت حامی تضمین کافی بخواهد که محمولات مزبور مخصوص کمک به نفوس محتاج است و به نفع دولت اشغال‌کننده مصرف نخواهد شد.

ماده ۶۰. ارسال کمک دولت اشغال‌کننده را از مسئولیت‌های ناشی از مواد ۵۵ و ۵۶ و ۵۹ که بر عهده اوست معاف نخواهد ساخت. دولت نامبرده حق ندارد مرسولات کمکی را به هیچ وجه از مصرف معین منحرف سازد مگر در صورت ضرورت فردی که به نفع نفوس اراضی اشغال شده و با موافقت حامی صورت گیرد.

ماده ۶۱. تقسیم مرسولات کمکی مأمور در موارد بالا با معاضدت و تحت نظارت دولت حامی انجام خواهد شد. این وظیفه ممکن است بر اثر موافقت‌نامه بین دولت اشغال‌کننده و دولت حامی به یک کشور بی‌طرف یا به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا به هر سازمان نوعپروری بی‌طرف محول گردد.

از مرسولات کمکی مزبور هیچ‌گونه حقوق و مالیات و عوارض در اراضی اشغال شده دریافت نخواهد شد مگر آنکه اخذ آن به نفع اقتصاد اراضی مزبور ضرورت داشته باشد. دولت اشغال‌کننده باید در تقسیم سریع مرسولات مزبور تسهیل نماید.

کلیه دول متعاقد سعی خواهد کرد که اجازه دهند ترانزیت و حمل مرسولات کمکی به مقصد اراضی اشغال شده به رایگان صورت گیرد.

ماده ۶۲. در صورتی که ملاحظات عالی امنیتی اجازه دهد اشخاص مورد حمایت مقیم اراضی اشغال شده می‌توانند مرسولات کمکی انفرادی را که به عنوان ایشان فرستاده می‌شود دریافت نمایند.

ماده ۶۳. به استثنای مقررات موقتی که به طور استثناء به علت ملاحظات عالی امنیتی توسط دولت اشغال‌کننده وضع شود:

الف) جمعیت‌های ملی صلیب سرخ (هلال سرخ - شیر و خورشید سرخ) که به رسمیت شناخته شده باشند می‌توانند فعالیت‌های خود

را بر طبق اصول صلیب سرخ به نحوی که در کنفرانس‌های بین‌المللی صلیب سرخ توصیف شده ادامه دهند. سایر جمعیت‌های تعاونی نیز باید بتوانند فعالیت‌های نوع‌پرورانه خود را در همین شرایط تعقیب کنند.

ب) دولت اشغال‌کننده نمی‌تواند هیچگونه تغییری را که به فعالیت‌های فوق‌لطمه زند در اعضا یا در سازمان جمعیت‌های مزبور خواستار شود.

عین این اصول در مورد فعالیت و کارکنان سازمان‌های مخصوصی که جنبه غیرنظامی داشته و به منظور تأمین شرایط حیات نفوس کشوری از طریق نگاهداری مؤسسات اساسی منافع عامه و تقسیم کمک و سازمان نجات از سابق موجود بوده یا بعداً ایجاد شود نیز مجری خواهد گردید.

ماده ۶۱- قوانین جزائی اراضی اشغال شده به قوت خود باقی خواهد ماند مگر در حدودی که قوانین مزبور به علت اینکه ایجاد خطر برای امنیت دولت اشغال‌کننده می‌نماید و یا مانع اجرای این قرارداد است توسط دولت مذکور لغو یا موقوف‌الاجرا گردد. با قید ملاحظه اخیر و با قید ضرورت تأمین اجرای مؤثر عدالت دادگاه‌های اراضی اشغال شده در مورد کلیه تخلفاتی که در قوانین مذکور پیش‌بینی شده کماکان به وظایف خود ادامه خواهند داد.

معهداً دولت اشغال‌کننده می‌تواند اهالی اراضی اشغال شده را تابع مقرراتی نماید که برای انجام تعهدات دولت مزبور ناشی از این قرارداد و برای تأمین اداره منظم اراضی مزبور و برای امنیت دولت اشغال‌کننده خواه امنیت اعضا و خواه امنیت اموال نیروها و اداره اشغال‌کننده و همچنین برای امنیت مؤسسات و خطوط ارتباطی دولت مزبور ضرورت دارد.

ماده ۶۵- مقررات جزائی که توسط دولت اشغال‌کننده وضع می‌شود معتبر نخواهد بود مگر پس از آنکه به زبان اهل محل آگهی و به اطلاع آنان برسد. مقررات مزبور عطف به ماسبق نخواهد شد.

ماده ۶۶- دولت اشغال‌کننده می‌تواند در صورت نقض مقررات جزایی که به موجب بند دوم از ماده ۶۱ وضع نمود متهمین را به دادگاه‌های نظامی غیرسیاسی خود که به‌طور منظم تشکیل شده باشد احواله دهد مشروط به اینکه محل دادگاه‌های مزبور در کشور اشغال شده باشد. محل دادگاه‌های استینافی مرجحاً در کشور اشغال شده خواهد بود.

ماده ۶۷- دادگاه‌ها فقط می‌توانند مقررات قانونی را که قبل از وقوع تخلف مجری بوده طبق اصول کلی حقوقی خصوصاً از حیث تناسب مجازات به موقع اجرا گذارند. و این نکته را باید در نظر بگیرند که متهم تبعاً دولت اشغال‌کننده نیست.

ماده ۶۸- چنانچه یک شخص مورد حمایت مرتکب تخلفی منحصرأ به منظور اضرار به دولت اشغال‌کننده شود و تخلف مزبور به جان یا تمامیت جسمانی اعضای نیرو یا اداره اشغال‌کننده لطمه وارد نیابد و خطر دسته جمعی مهمی نباشد و به اموال نیرو یا اداره اشغال‌کننده و تأسیسات مورد استفاده آنها صدمه مهمی نزنند شخص مزبور مشمول توقیف یا زندان است و مدت توقیف یا زندان او متناسب با تخلف ارتكابی خواهد بود. از این گذشته توقیف یا زندان برای این قبیل تخلفات یگانه اقدام محرومیت از آزادی خواهد بود که ممکن است درباره اشخاص مورد حمایت اتخاذ گردد. دادگاه‌های مذکور در ماده ۶۶ این قرارداد می‌توانند مجازات زندان را آزادانه به توقیفی که به همان مدت باشد تبدیل نمایند.

مقررات جزائی که توسط دولت اشغال‌کننده به موجب مواد ۶۴ و ۶۵ وضع می‌شود نمی‌تواند مشتمل بر مجازات اعدام درباره اشخاص مورد حمایت باشد مگر در صورتی که جرم اشخاص مذکور جاسوسی و عملیات مهم خرابکاری در تأسیسات نظامی دولت اشغال‌کننده یا تخلفات عمده باشد که موجب مرگ یک یا چند نفر شده باشد آنهم مشروط به اینکه قوانینی که در اراضی اشغال شده قبل از شروع اشغال جاری بوده برای این قبیل موارد مجازات اعدام پیش‌بینی کرده باشد.

حکم مجازات اعدام درباره یک شخص مورد حمایت قابل صدور نیست مگر در صورتی که توجه دادگاه مخصوصاً به این نکته جلب شده باشد که چون متهم تبعه دولت اشغال‌کننده نیست هیچگونه وظیفه وفاداری نسبت به دولت مزبور ندارد.

در هیچ حالی درباره شخص مورد حمایتی که سنش در موقع ارتکاب جرم کمتر از هیجده سال باشد حکم اعدام نمی‌توان صادر کرد.

ماده ۶۹- در کلیه موارد دوره بازداشت موقت از هرگونه مجازات زندانی که شخص مورد حمایت محکوم شود کسر خواهد گردید.

ماده ۷۰- دولت اشغال‌کننده نمی‌تواند اشخاص مورد حمایت را به علت اعمالی که قبل از اشغال یا در موقع وقفه موقتی اشغال مرتکب شده‌اند و یا به علت عقایدی که در مواقع مأمور اظهار داشته‌اند دستگیر و تعقیب یا محاکمه کند مگر در صورت خلف از قوانین و رسوم جنگ. اتباع دولت اشغال‌کننده را که قبل از شروع جنگ به خاک اشغال شده پناه برده باشند نمی‌توان دستگیر و تعقیب و محاکمه و یا به خارج از خاک اشغال شده نفی کرد مگر به علت تخلفاتی که پس از شروع مخاصمات مرتکب شده و یا به علت جرم‌های مربوط به حقوق عمومی که قبل از شروع جنگ مرتکب شده باشند و جرم‌های مزبور به موجب قوانین دولتی که خاکش اشغال شده در زمان صلح مستلزم مجازات نفی بلد می‌بود.

ماده ۷۱- دادگاه‌های صالح دولت اشغال‌کننده نمی‌توانند هیچگونه حکم محکومیتی صادرکننده مگر آنکه دادرسی منظمی قبلاً انجام شده باشد.

هر متهمی که توسط دولت اشغال‌کننده تعقیب می‌شود جزئیات موارد اتهام بدون تأخیر کتباً به زبانی که بفهمد به او اطلاع داده خواهد شد و بازجویی او هر چه زودتر به عمل خواهد آمد. هرگاه تعقیب شخص مورد حمایت به علت اتهامی باشد که احتمالاً منجر به محکومیت اعدام یا زندان از دو سال به بالا گردد دولت اشغال‌کننده مراتب را در مورد هر تعقیب به دولت حامی اطلاع خواهد داد و دولت حامی می‌تواند

در هر موقع جریان دادرسی را جویا شود. به علاوه دولت حامی حق خواهد داشت در صورت تقاضا هرگونه اطلاعاتی درباره این قبیل دادرسی‌ها و هر تعقیب دیگری که توسط دولت اشغال کننده بر علیه اشخاص مورد حمایت به عمل آید کسب کند. اطلاع مذکور در بند دوم این ماده که باید به دولت حامی داده شود هر چه زودتر صورت خواهد گرفت و در هر حال باید سه هفته قبل از تاریخ اولی جلسه دادرسی به دولت حامی واصل گردد. چنانچه در موقع افتتاح جلسه دادرسی اثبات نشود که مقررات این ماده کاملاً رعایت گردید دادرسی نباید صورت گیرد. اطلاع مزبور خصوصاً شامل عوامل زیر خواهد بود:

الف) هویت متهم

ب) محل اقامت یا بازداشت

ج) شرح مورد یا موارد اتهام (با تعیین مقررات جزائی که مبنای اتهام است)

د) ذکر دادگاهی که مأمور قضاوت قضیه است.

ه) محل و تاریخ نخستین جلسه دادرسی

ماده ۷۲- هر متهمی حق دارد وسائل استدلال لازم جهت دفاع خود را ابراز دارد من جمله می‌تواند گواه آورد و نیز حق دارد از یک نفر مدافع ذیصلاحیت که خود انتخاب کند استعانت جوید. مدافع مزبور می‌تواند آزادانه با متهم ملاقات نماید و تسهیلات لازم را برای تهیه مدافعات خود دریافت خواهد داشت.

چنانچه متهم مدافعی انتخاب نکند دولت حامی یک نفر مدافع برای او تهیه خواهد کرد. در صورتی که متهم باید جواب اتهام مهمی را بدهد و در صورتی که دولت حامی وجود نداشته باشد دولت اشغال کننده باید با رضایت متهم یک نفر مدافع برایش تهیه کند.

هر متهمی چه در موقع بازجویی و چه در موقع دادرسی در دادگاه یک نفر مترجم خواهد داشت مگر آنکه خود متهم از مترجم صرف نظر کند. متهم در هر موقع می‌تواند مترجم را عزل کند یا تعویض او را خواستار شود.

ماده ۷۳- هر محکومی حق دارد از طرق استینافی که در قوانین جاریه دادگاه پیش‌بینی شده استفاده کند. حقوق استینافی او و همچنین مواعد مقرر جهت اعمال حقوق مزبور کاملاً به وی اطلاع داده خواهد شد.

اصول دادرسی مذکور در این بخش در مراحل استینافی نیز مجری خواهد شد. چنانچه قانونی که توسط دادگاه اجرا می‌شود امکان استیناف را پیش‌بینی نکرده باشد محکوم حق خواهد داشت بر علیه حکم و محکومیت به مقام ذیصلاحیت دولت اشغال کننده مراجعه نماید.

ماده ۷۴- نمایندگان دولت حامی حق خواهند داشت در جلسات دادرسی هر دادگاهی که یک نفر شخص مورد حمایت را دادرسی می‌کند حضور یابند مگر در صورتی که دادرسی از لحاظ مصالح امنیت دولت اشغال کننده بایستی به طور استثناء در جلسه غیرعلنی صورت گیرد. در این صورت دولت اشغال کننده مراتب را قبلاً به دولت حامی اطلاع خواهد داد. اطلاع نامه‌ای حاوی محل و تاریخ شروع دادرسی باید به دولت حامی فرستاده شود.

کلیه احکام صادره که مشتمل بر مجازات اعدام یا زندان از دو سال به بالا باشد با ذکر دلایل هر چه زودتر به دولت حامی ابلاغ خواهد شد. در احکام مزبور اطلاعی که طبق ماده ۷۱ داده شده ذکر و در صورتی که حکم مبنی بر مجازات محرومیت از آزادی باشد محل اجرای مجازات مزبور نیز قید خواهد گردید. سایر احکام در صورت مجلس‌های دادگاه ثبت خواهد شد و ممکن است توسط نمایندگان دولت حامی ملاحظه شود. در صورت محکومیت اعدام یا محرومیت از آزادی به مدت دو سال یا بیشتر مواعد استینافی از تاریخی شروع خواهد شد که ابلاغ حکم به دولت حامی واصل شده باشد.

ماده ۷۵- در هیچ حالی محکومین به اعدام از حق تقاضای عفو محروم نخواهند شد.

هیچ حکم اعدامی اجرا نخواهد شد مگر پس از انقضای لااقل شش ماه از تاریخی که ابلاغ حکم قطعی مبنی بر اعدام یا تصمیم رد تقاضای عفو به دولت حامی واصل شده باشد.

مهلت شش ماه مزبور را در بعضی موارد معین در موقعی که بر اثر اوضاع سخت و خیم امنیت دولت اشغال کننده یا نیروهای مسلح آن در معرض خطر متشکلی باشد می‌توان کوتاه کرد.

در هر حال دولت حامی اطلاع نامه‌ای درباره تقلیل مهلت مزبور دریافت خواهد نمود و آن دولت همواره می‌تواند ملاحظات و نظریات خود را در باب احکام اعدام مزبور به موقع برای مقامات صلاحیتدار اشغال کننده ارسال دارد.

ماده ۷۶- اشخاص مورد حمایت که تحت اتهام درآیند در کشور اشغال شده بازداشت و در صورت محکومیت مجازات خود را در همان کشور خواهند دید. در صورت امکان از سایر بازداشتی‌ها مجزا خواهند بود و تابع رژیم غذایی و بهداشتی کافی خواهند بود بطوریکه آنها را در حال سلامت کامل نگاه دارد و لااقل مطابق با رژیم مؤسسات تأدیبی کشور اشغال شده باشد. پرستاری‌های طبی که مورد نیاز وضع مزاجی آنان باشد دریافت خواهند داشت.

همچنین اجازه خواهند داشت کمک روحانی را که بخواهند دریافت نمایند.

زنان در جاهای مجزا و تحت مراقبت مستقیم زنان قرار داده خواهند شد.

رژیم مخصوص که برای صغار پیش‌بینی شده رعایت خواهد گردید.

اشخاص مورد حمایت که بازداشت شده باشند حق خواهند داشت توسط نمایندگان دولت حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ بر طبق مفاد ماده ۱۴۳ بازدید شوند.

بعلاوه حق خواهند داشت ماهي لاقول يك بسته امانت دريافت دارند.

ماده ۷۷. اشخاص مورد حمايت كه توسط دادگاههاي موجود در اراضي اشغال شده متهم يا محكوم شده باشند در موقع پايان اشغال با پرونده خود به مقامات اراضي آزاد شده تسليم خواهند گرديد.

ماده ۷۸. دول اشغال كننده در صورتي كه به علت موجبات عاليه امنيتي اتخاذ بعضي اقدامات تأميني را دربارۀ اشخاص مورد حمايت لازم بدانند مي‌توانند منتهي اقامت اجباري براي آنان تعيين يا مبادرت به بازداشت آنها نمايند.

تصميمات مربوط به اقامت اجباري يا بازداشت طبق مقررات منظمي كه بايد توسط دولت اشغال‌كننده موافق مفاد اين قرارداد تعيين شود صورت خواهد گرفت. در مقررات مزبور بايد حق تجديد نظر براي اشخاص ذي‌علاقه پيش‌بيني شود. به تقاضاهاي تجديد‌نظر در اسرع وقت رسيدگي خواهد شد. چنانچه تصميمات متخذۀ ابرام شود در فواصل معين و در صورت امكان هر شش ماه به شش ماه توسط دستگاه ذيصلاحيتي كه از طرف مزبور تأسيس مي‌شود در تصميمات مزبور تجديد‌نظر خواهد گرديد.

اشخاص مورد حمايتي كه مشمول اقامت اجباري در نتيجه مجبور به ترك اقامتگاه خود مي‌شوند از مقررات ماده ۳۹ اين قرارداد بدون هيچگونه محدوديتي بهره‌مند خواهند شد.

بخش چهارم

قواعد مربوط به رفتار با بازداشتيان

فصل اول

مقررات عمومي

ماده ۷۹. دولتهاي متخاصم نمي‌توانند اشخاص مورد حمايت را بازداشت كنند مگر بر طبق مفاد مواد ۴۱ و ۴۲ و ۴۳ و ۶۸ و ۷۸.

ماده ۸۰. بازداشتيان استعداد كشوري خود را كاملاً حفظ خواهند كرد و حقوق ناشي از آنها تا ميزاني كه با وضع بازداشت بودن آنان مانع‌الجمع نباشد اعمال خواهند كرد.

ماده ۸۱. دول متخاصم كه اشخاص مورد حمايت را بازداشت كنند مكلفند وسائل نگاهداري آنان را مجاناً فراهم و پرستاري‌هاي طبي را كه وضع مزاجي آنها لازم دارد به آنها اعلام نمايند.

از بابت استرداد اين قبيل مصارف به هيچ وجه چيزي از فوق‌العاده يا مزد يا مطالبات بازداشتيان كسر نخواهد شد.

دولت بازداشت‌كننده بايد حوائج اشخاص تحت تكفل بازداشتيان را در صورتي كه فاقد وسائل كافي معاش باشند يا شخصاً قادر به تأمين زندگي خود نباشند رفع نمايد.

ماده ۸۲. دولت بازداشت‌كننده در حدود امكان بازداشتيان را بر حسب مليت و زبان و رسوم آنان دسته‌بندي خواهد كرد. بازداشتيان تبعه يك دولت صرفاً به علت اختلاف زبان از همدگر جدا نخواهند شد.

اعضاء يك خانواده در مدت بازداشت خصوصاً پدر و مادر و اطفالشان در يك محل بازداشت با هم مجتمع خواهند شد به استثناي مواردی كه به علت مقتضيات كار يا سلامت مزاج يا اجراي مقررات مذكور در فصل نهم بخش حاضر جدائي موقتي ضرورت يابد. بازداشتيان مي‌توانند تقاضا كنند اطفالشان كه بدون سرپرستي اقوام رها شده‌اند با خود آنها بازداشت شوند.

تا حد اكثر امكان اعضاء بازداشتي يك خانواده در يك محل مجتمع و مجزا از ساير بازداشتيان سكونت داده خواهند شد. به‌علاوه بايد تسهيلات لازم به آنها داده شود كه بتوانند زندگي خانوادگي كنند.

فصل دوم

اماكن بازداشت

ماده ۸۳. دولت بازداشت‌كننده نمي‌تواند اماكن بازداشت را در نواحي قرار دهد كه خصوصاً در معرض خطرات جنگ باشد.

دولت بازداشت‌كننده به وسيله دول حامي كليۀ اطلاعات مفيد را در باب وضع جغرافيايي اماكن بازداشت به دولتهاي خصم اطلاع خواهد داد.

هر وقت كه ملاحظات نظامي اجازه دهد بازداشتگاهها به وسيله حروف IC نشان داده خواهد شد و حروف مزبور بايد طوري قرار داده شود كه هنگام روز از فراز آسمان به طور وضوح مشهود باشد. معهداً دولتهاي ذيربط مي‌توانند وسيله ديگري براي علامت‌گذاري بين خود معلوم و توافق نمايند. هيچ محل ديگري غير از بازداشتگاه نبايد به اين طريق علامت‌گذاري شود.

ماده ۸۴. بازداشتيان بايد از حيث مسكن و اداره امور از اسيران جنگي و اشخاصي كه به هر علتی از آزادي محروم شده‌اند مجزا باشند.

ماده ۸۵. دولت بازداشت‌كننده مكلف است همه نوع اقدامات لازم و ممكن را به عمل آورد كه اشخاص مورد حمايت از بدو بازداشت در ابنيه يا اماكني سكونت داده شوند كه متضمن همه گونه تضمينات بهداشتي و سلامتي بوده و حفاظت در مقابل سرما و اثرات جنگي را به طور مؤثر تأمين نمايند. در هيچ حالي محل بازداشت دائمي نبايد در نواحي غيرسالم يا در نقاطي كه آب و هواي آن براي بازداشتيان مضر

باشد واقع شود. اشخاص مورد حمایت در کلیه مواردی که موقتاً در ناحیه غیرسالم یا در نقطه‌ای که آب و هوای آن برای سلامت مزاج مضر باشد بازداشت شوند باید در نزدیک‌ترین وقتی که اوضاع اجازه دهد به بازداشتگاهی که بیم خطرات مزبور نرود انتقال یابند. اماکن مزبور باید به کلی از رطوبت محفوظ و به اندازه کافی گرم و روشن شود خصوصاً در فاصله بین غروب و ساعت خاموشی. محل‌های خواب باید وسعت کافی داشته باشد و خوب تهویه شود. به بازداشتیان با توجه به آب و هوا و سن و جنس و وضع سلامت آنان لوازم خواب متناسب و رویوش به تعداد کافی داده خواهد شد.

بازداشتیان شب و روز تأسیسات بهداری طبق مقتضیات بهداشت که دائماً در حال نظافت نگهداشته شود در اختیار خود خواهند داشت. مقدار کافی آب و صابون برای احتیاجات نظافت روزانه بدن و برای شستشوی لباس به آنان داده خواهد شد. برای این کار تأسیسات و تسهیلات لازم به آنان اعطا خواهد گردید. به علاوه حمام و دوش در اختیار خود خواهند داشت. وقت کافی به آنان داده خواهد شد که به بهداشت شخصی و امور تنظیفی بپردازند.

هر وقت که به طور استثناء و موقت لازم شود زنان بازداشتی که متعلق به یک دسته خانوادگی نیستند با مردان در یک بازداشتگاه اقامت داده شود باید حتماً محل خواب و تأسیسات بهداری جداگانه برای آنان تهیه شود.

ماده ۸۶. دولت بازداشت کننده اماکن لازم را برای اجرای اعمال مذهبی در اختیار بازداشتیان اعم از هر مذهبی که داشته باشند خواهد گذاشت.

ماده ۸۷. در کلیه محل‌های بازداشت فروشگاه‌هایی ایجاد خواهد شد (مگر آنکه تسهیلاتی نظیر آن در اختیار بازداشتیان باشد) تا بازداشتیان بتوانند مواد غذایی و اشیاء مصرف عادی من جمله صابون و توتون که موجب مزید راحت و آسایش شخصی آنان باشد به بهایی که هیچگاه از قیمت‌های بازرگانی محلی تجاوز نکند برای خود تهیه کنند.

سود فروشگاه‌های مزبور به بستانکار یک حساب مخصوص تعاونی که در هر محل بازداشت دایر و به نفع بازداشتیان آن محل اداره می‌گردد منظور خواهد شد. کمیته بازداشتیان که در ماده ۱۰۲ پیش‌بینی شده حق نظارت در اداره فروشگاه‌ها و نگاهداری حساب مزبور خواهد داشت.

هنگام انحلال یک بازداشتگاه موجودی بستانکار حساب تعاونی به حساب تعاونی بازداشتگاه دیگری که افراد آن دارای همان ملیت باشند و در صورت نقد چنین بازداشتگاهی به حساب مرکزی تعاونی که به نفع کلیه بازداشتیان موجود در اختیار دولت بازداشت‌کننده اداره می‌شود انتقال خواهد یافت. در صورت استخلاص عمومی بازداشتیان سود مزبور نزد دولت بازداشت کننده خواهد ماند مگر آنکه قرار دیگری بین دول ذینفع در این باره منعقد شود.

ماده ۸۸. در کلیه اماکن بازداشت که در معرض بمباران هوایی و سایر مخاطرات جنگ واقع باشند پناهگاه‌های متناسب به عده کافی جهت تأمین حفاظت لازم دایر خواهد شد. بازداشتیان باید بتوانند در موقع آذیر خود را در اسرع وقت به پناهگاه برسانند مگر کسانی که در حفظ اقامتگاه خود در مقابل مخاطرات مزبور شرکت دارند. کلیه اقدامات حفاظتی که درباره اهالی به عمل می‌آید درباره بازداشتیان نیز به عمل خواهد آمد.

در بازداشتگاه‌ها احتیاطات کافی در مقابل خطر آتش‌سوزی به عمل خواهد آمد.

فصل سوم

غذا و پوشاک

ماده ۸۱. جیره روزانه بازداشتیان از حیث کم و کیف و تنوع به اندازه کافی خواهد بود تا تعادل عادی سلامت آنان را حفظ و از عوارض کم‌غذایی جلوگیری کند. همچنین رژیم غذایی عادی بازداشتیان نیز رعایت خواهد شد.

به علاوه وسائل به بازداشتیان داده خواهد شد تا اذانه غذایی را که در اختیار خود داشته باشند شخصاً مهیا کنند.

آب مشروب کافی برای آنان تهیه خواهد شد و استعمال دخانیات مجاز خواهد بود.

کارگران اضافه غذایی که متناسب با نوع کارشان باشد دریافت خواهند داشت.

زنان باردار و تازه‌زا و اطفال کمتر از پانزده سال اضافه غذایی متناسب با احتیاجات جسمانی خود دریافت خواهند کرد.

ماده ۹۰. کلیه تسهیلات لازم به بازداشتیان داده خواهد شد که موقع بازداشت لباس و کفش و لباس زیر جهت تعویض با خود بردارند و بعداً هم در صورت احتیاج تهیه کنند. چنانچه بازداشتیان ملبوس کافی به اقتضای هوای محل نداشته باشند و نتوانند تهیه کنند دولت بازداشت کننده لباس کافی مجاناً به آنها خواهد داد.

لباسی که دولت بازداشت کننده برای بازداشتیان تهیه می‌نماید و علائم خارجی که ممکن است به البسه مزبور نهد نباید نه جنبه تخفیف داشته باشد و نه باعث مضحکه گردد.

کارگران لباس کار من جمله البسه حفاظتی در مواردی که نوع کار مستلزم آنست دریافت خواهند کرد.

فصل چهارم

بهداشت و پرستاری‌های طبی

ماده ۹۱- در هر محل بازداشت یک درمانگاه متناسب تحت نظر یک پزشک ذیصلاحیت دائر خواهد شد که در آنجا بازداشتیان از پرستاری‌های طبی که احتیاج داشته باشند و همچنین از رژیم غذایی متناسب بهره‌مند گردند. برای بیماری مبتلا به بیماری‌های واگیردار و بیماری‌های دماغی اماکن مجزا اختصاص داده خواهد شد.

زنان در دوران وضع حمل و بازداشتیانی که مبتلا به بیماری شدیدی باشند یا حالشان مستلزم محمل جراحی یا بستری شدن در بیمارستان باشد در هر موسسه مناسب پذیرفته خواهند شد تا تحت معالجه و پرستاری واقع شوند و پرستاری و معالجه آنان نباید کمتر از آنچه در مورد عامه اهالی معمول است باشد.

بازداشتیان مرجحاً توسط کارکنان طبی که هموطن خودشان باشند تحت معالجه قرار خواهند گرفت. بازداشتیان را نمی‌توان از مراجعه به مقامات پزشکی جهت معاینه ممنوع ساخت. مقامات پزشکی دولت بازداشت کننده به هر بازداشتی که مورد معالجه قرار گرفته باشد در صورت تقاضا گواهی‌نامه رسمی حاکی از نوع بیماری یا جراحات و مدت معالجه و معالجاتی که شده تسلیم خواهند نمود. المثنای گواهی مزبور به آژانس مرکزی مذکور در ماده ۱۴۰ ارسال خواهد شد.

ماده ۹۲- لاقلاً ماهی یک دفعه بازرسی پزشکی از بازداشتیان خواهد شد. منظور از بازرسی مزبور مخصوصاً رسیدگی به وضع سلامت عمومی و تغذیه و نظارت و پیدا کردن بیماری‌های واگیردار من جمله سل و بیماری‌های مقاربتی و مالاریا خواهد بود بازرسی‌های مزبور من جمله مشتمل بر رسیدگی به وزن هر بازداشتی و لاقلاً سالی یک بار امتحان رادیوسکپی خواهد بود.

فصل پنجم

مذهب و فعالیت‌های فکری و جسمانی

ماده ۹۳- به بازداشتیان برای اجرای مذهب خود به انضمام حضور در مراسم مذهبی آزادی کامل داده خواهد شد مشروط به اینکه مطابق مقررات انتظامی جاری که توسط مقامات بازداشت کننده وضع شده رفتار کند.

بازداشتیانی که کشیش مذهبی باشند مجاز خواهند بود مراسم مذهبی خود را بین هم‌کیشان خود به جای آورند. برای این منظور دولت بازداشت‌کننده مراقبت خواهد کرد که کشیشان مزبور به طور متساوی بین محل‌های بازداشت مختلف که اقامتگاه بازداشتیان هم‌زمان و هم‌کیش باشد تقسیم شوند. چنانچه عده آنها کافی نباشد دولت بازداشت کننده تسهیلات کافی من جمله وسایط نقلیه به آنها خواهد داد تا از یک محل بازداشت به محل دیگر روند و به آنها اجازه خواهد داد که بازداشتیان موجود در بیمارستانها را ببینند. کشیشان هر مذهب برای اعمال مذهبی خود از آزادی مکاتبه با مقامات مذهبی کشور محل بازداشت و در حدود امکان با سازمان‌های مذهبی بین‌المللی کیش خود بهره‌مند خواهند بود. مکاتبات مزبور جزو سهمیه مذکور در ماده ۱۰۷ شمرده نخواهد شد بلکه مشمول مقررات ماده ۱۱۲ خواهد بود.

در موقعی که بازداشتیان کمک روحانیون مذهب خود را در اختیار نداشته باشند یا عده روحانیون مزبور کافی نباشد مقام روحانی همان مذهب در محل می‌تواند با موافقت دولت بازداشت‌کننده یک نفر روحانی از کیش بازداشتیان یا در صورتی که از نظر مذهبی امکان‌پذیر باشد یک نفر روحانی کیش نظیر آن و یک نفر غیرروحانی ذیصلاحیت را تعیین نماید. این شخص از مزایای وابسته به وظیفه‌ای که عهده‌دار می‌شده برخوردار خواهد گردید. اشخاصی که بدین طریق تعیین می‌شوند باید بر طبق کلیه آئین‌نامه‌هایی که توسط دولت بازداشت کننده از لحاظ انتظامی و امنیت وضع می‌شود رفتار نمایند.

ماده ۹۴- دولت بازداشت کننده فعالیت‌های فکری و تعلیمی و تفریحی و ورزشی بازداشتیان را تشویق خواهد کرد و در عین حال بازداشتیان را آزاد خواهد گذاشت که در فعالیت‌های مزبور شرکت کنند یا نه. برای تأمین این قبیل فعالیت‌ها اقدامات لازم به عمل خواهد آورد و مخصوصاً اماکن مناسب در اختیار آنان خواهد گذاشت.

کلیه تسهیلات ممکن به بازداشتیان اعطاء خواهد شد که تحصیلات خود را تعقیب یا تحصیلات جدیدی را شروع نمایند. تعلیم کودکان و جوانان تأمین خواهد شد. کودکان و جوانان خواهند توانست خواه در داخل و خواه در خارج محل بازداشت به مدرسه بروند.

بازداشتیان باید بتوانند به ورزش‌های بدنی مبادرت نمایند و در ورزش‌های دسته جمعی و بازی در هوای آزاد شرکت کنند. برای این کار فضاهای آزاد کافی در کلیه محل‌های بازداشت اختصاص داده خواهد شد. برای کودکان و جوانان محل‌های مخصوص تخصیص خواهد یافت.

ماده ۹۵- دولت بازداشت کننده نمی‌تواند بازداشتیان را به عنوان کارگر به کار گمارد مگر آنکه خودشان مایل باشند. در هر حال کارهای ذیل ممنوع است: کاری که اگر به یک شخص مورد حمایت غیر بازداشتی تحمیل شود به منزله تخلف از مواد ۴۰ یا ۵۱ این قرارداد باشد و همچنین کارهایی که جنبه تحقیر یا تحقیر داشته باشد.

بازداشتیان پس از یک دوره کار شش هفته‌ای می‌توانند در هر موقع با هشت روز پیش آگهی از کارکردن صرفنظر نمایند.

این مقررات مانع از حق دولت بازداشت کننده نخواهد بود که پزشکان و دندانپزشکان و سایر کارکنان بهداری موجود در بازداشت را وادار نماید که حرفه خود را به نفع بازداشتیان که در همان بازداشتگاهند به موقع اجرا گذارند یا بازداشتیان را به کارهای اداره و نگاهداری محل بازداشت وادار یا اشخاص مزبور را به تصدی کارهای آشپزخانه یا سایر کارهای خانه‌داری بگمارد و یا بالاخره آنها را به کارهای مربوط به حفظ

بازداشتیان از بمباران‌های هوایی یا سایر خطرات ناشی از جنگ وادارد. معیناً هیچ بازداشتی را نمی‌توان به کاری گماشت که طیب اداره عدم استعداد جسمانی او را برای آن کار اعلام داشته باشد.

دولت بازداشت‌کننده عهده‌دار مسئولیت کامل کلیه شرایط کار و پرستاریهای طبی و پرداخت مزد و جبران غرامت سوانح کار و بیماری‌های حرفه‌ای خواهد بود. شرایط کار و غرامت سوانح کار و بیماری‌های حرفه‌ای بر طبق قوانین ملی و رسوم معمول خواهد بود و در هیچ حال کمتر از شرایط و غراماتی نخواهد بود که در همان ناحیه برای همان نوع کار مجری است. مردها به طور عادلانه با توافق بین دولت بازداشت‌کننده و بازداشتیان یا در صورت اقتضا با توافق با کارفرمایانی غیر از دولت بازداشت‌کننده و با توجه به این نکته که دولت بازداشت‌کننده مکلف است نگاهداری بازداشتی و معالجات طبی لازمه حال مزاجی او را مجاناً تأمین کند تعیین خواهد شد. بازداشتیانی که به طور دائم به کارهای مذکور در بند سوم گماشته می‌شوند مزد عادلانه‌ای از دولت بازداشت‌کننده دریافت خواهند داشت. شرایط کار و غرامت سوانح کار و بیماری‌های حرفه‌ای کمتر از آنچه که در مورد همان نوع کار در همان ناحیه مجری است نخواهد بود.

ماده ۹۶- هر دسته کار تابع یک محل بازداشت خواهد بود. مقامات صلاحیتدار دولت بازداشت‌کننده و فرمانده آن محل بازداشت مسئول رعایت مقررات این قرارداد در دسته‌های کار خواهند بود. فرمانده صورت منظمی از دسته‌های کار تابع خود نگاه خواهد داشت و به نمایندگی دولت حامی یا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا سایر سازمانهای نوع‌پروری که محل‌های بازداشت را بازدید کنند تسلیم خواهند نمود.

فصل ششم

اموال شخصی و منابع مالی

ماده ۹۷- بازداشتیان مجاز خواهند بود اشیاء و لوازم مصرف شخصی خود را نگاهدارند. وجوه نقدی و چک‌ها و اوراق بهادار و غیره و همچنین اشیاء قیمتی که داشته باشند نمی‌توان از آنها گرفت مگر بر طبق ترتیبات معین و در مقابل آنها رسیدی به آنان داده خواهد شد. وجوه نقدی به بستانکار حساب هر بازداشتی به شرحی که در ماده ۹۸ پیش‌بینی شده منظور خواهد گردید. وجوه مزبور را نمی‌توان به پول دیگری تبدیل کرد مگر آنکه قوانین کشوری که بازداشتی آنجا بازداشت شده چنین مقرر داشته باشد یا خود او رضا دهد. اشیائی را که بیشتر ارزش شخصی یا ارزش احساساتی داشته باشد نمی‌توان از بازداشتیان گرفت. زن بازداشتی را جز به وسیله زنان نمی‌توان بازرسی بدنی کرد.

بازداشتیان هنگام آزادی یا اعاده به میهن موجودی حساب خود موضوع ماده ۹۸ را نقداً دریافت خواهند کرد و همچنین کلیه اشیاء و وجوه نقدی و چک‌ها و اوراق بهادار و غیره که در حین بازداشت از آنها گرفته شده عیناً به آنان مسترد خواهد شد به استثنای اشیاء قیمتی که دولت بازداشت‌کننده طبق قوانین جاری خود باید نگاهدارد. در صورتیکه مالی متعلق به یک نفر بازداشتی بر طبق قوانین مزبور نگاهداشته شود یک قبض رسید تفصیلی به شخص ذینفع داده خواهد شد.

اسناد خانوادگی و اوراق هویت موجود نزد بازداشتیان را نمی‌توان از آنان گرفت مگر با دادن رسید. در هیچ حالی بازداشتیان نباید بدون اوراق هویت بمانند. چنانچه اوراق هویت نداشته باشند اوراق مخصوصی توسط دولت بازداشت‌کننده تهیه و به آنها داده خواهد شد که تا پایان بازداشت به جای اوراق هویت به کار رود.

اسناد خانوادگی و اوراق هویت موجود نزد بازداشتیان را نمی‌توان از آنان گرفت مگر با دادن رسید. در هیچ حالی بازداشتیان نباید بدون اوراق هویت بمانند. چنانچه اوراق هویت نداشته باشند اوراق مخصوصی توسط دولت بازداشت‌کننده تهیه و به آنها داده خواهد شد که تا پایان بازداشت به جای اوراق هویت به کار رود.

بازداشتیان می‌توانند برای انجام خریدهای خود مبلغی پول نقداً یا به شکل کوبن‌های خرید نزد خود داشته باشند.

ماده ۹۸- کلیه بازداشتیان منظمماً فوق‌العاده‌هایی برای خرید خواربار و اشیایی از قبیل توتون و لوازم آرایش و غیره دریافت خواهند داشت. این فوق‌العاده‌ها ممکن است به صورت اعتبار یا کوبن‌های خرید باشد. کلیه بازداشتیان می‌توانند کمک هزینه‌هایی از دول متبوع خود یا دول حامی یا از هرگونه سازمانی که به آنها کمک کند یا از خانواده‌های خود دریافت نمایند و همچنین درآمد اموال خود را طبق قوانین دولت بازداشت‌کننده دریافت کنند. مبادا کمک هزینه‌هایی که توسط دولت متبوع اعطاء می‌شود برای هر طبقه از بازداشتیان (معلولین، بیماران، زنان باردار و غیره) به یک میزان خواهد بود و دولت اخیر نمی‌تواند میزان آن را بر اساس تمایزهایی که به موجب ماده ۲۷ این قرارداد ممنوع است تعیین کند و دولت بازداشت‌کننده هم نمی‌تواند آنها را بر آن اساس تقسیم نماید.

دولت بازداشت‌کننده برای هر فرد بازداشتی حساب منظمی نگاه خواهد داشت و فوق‌العاده‌های مذکور در این ماده و مردهایی را که آن فرد دریافت می‌دارد و کلیه وجوه ارسالی را که برای او واصل گردیده به بستانکاران حساب منظور خواهد کرد. همچنین وجوهی که از او اخذ شده و بر طبق قوانین جاری در کشور محل بازداشت قابل استفاده است به بستانکاران حساب منظور خواهد شد. به بازداشتیان همه گونه تسهیلات که با قوانین جاری در کشور ذیربط مطابق باشد داده خواهد شد که برای خانواده خود و کسانی که از جنبه اقتصادی تحت تکفل آنان می‌باشند کمک هزینه بفرستند. بازداشتیان می‌توانند وجوه لازم جهت هزینه‌های شخصی خود را در حدودی که دولت بازداشت‌کننده معین نموده از این حساب برداشت نمایند. تسهیلات عادلانه به آنها داده خواهد شد که در هر موقع حساب خود را رسیدگی کنند و خلاصه‌هایی از آن به دست آورند. حساب مزبور در صورت تقاضا به دولت حامی ابلاغ خواهد شد و در صورتی که شخص بازداشتی به‌جای دیگر انتقال یابد

فصل هفتم اداره و انتظامات

ماده ۹۹- هر محل بازداشت تحت امر يك افسر يا كارمند مسئول كه از بين نيروهاي نظامي منظم يا از كادر اداري كشوري منظم دولت بازداشت كننده انتخاب شده باشد قرار داده خواهد شد. افسر يا كارمند فرمانده محل بازداشت، متن اين قرارداد را به زبان يا به يكي از زبانهاي رسمي نزد خود خواهد داشت و مسئول اجراي آن خواهد بود. مقررات اين قرارداد و آيين‌نامه‌هاي اجرايي آن به مأمورين مراقبت آموخته خواهد شد.

متن اين قرارداد و متن موافقت‌نامه‌هاي اختصاصي كه بر طبق اين قرارداد منعقد مي‌شود در داخل محل بازداشت به زباني كه بازداشتيان بفهمند اعلان خواهد شد و يا به كميتۀ بازداشتيان تسليم خواهد گرديد.

آيين‌نامه‌ها و امريه‌ها و اخطارها و آگهي‌ها از هر قبيل بايد بزباني كه بازداشتيان بفهمند به آنان ابلاغ و در داخل محل بازداشت اعلان شود.

كلية اوامر و دستورهايي كه افراداً به بازداشتيان داده مي‌شود نيز بايد به زباني باشد كه بفهمند.

ماده ۱۰۰- انتظامات محل بازداشت بايد مقرون به اصول انسانيت بوده و در هيچ مورد مشتمل بر مقرراتي نخواهد بود كه خستگي‌هاي جسماني خطرناك جهت سلامت مزاج يا صدمات بدني يا روحي براي بازداشتيان ايجاد نمايد. خالكوبي و گذاشتن علائم يا نشان‌هاي جسماني جهت تعيين هويت ممنوع است.

بالاخص ايست و حاضر و غايب ممتد و ورزش‌هاي بدني از جنبه تنبهي و ورزش‌هاي مانور نظامي و تضييقات غذايي ممنوع است.

ماده ۱۰۱- بازداشتيان حق دارند درباب رژيمي كه درباره آنان اعمال مي‌شود به مقاماتي كه آنها را در اختيار خود دارد عرضحال بدهند. همچنين حق بلاحصر خواهند داشت كه خواه به وسيله كميتۀ بازداشتيان و خواه در صورتي كه لازم بدانند به طور مستقيم به نمايندگان دولت حامي مراجعه و موارد شكاياتي را كه نسبت به رژيم بازداشت دارند تعيين نمايند.

عرضحال‌ها و شكايات مزبور بايد به فوريت بدون تغيير به مقامات مربوطه فرستاده شود. حتي اگر معلوم شود كه بي‌اساس است نمي‌تواند موجب تنبيه شود.

كميته‌هاي بازداشتيان مي‌توانند گزارش‌هاي متناوب راجع به محل بازداشت و احتياجات بازداشتيان به نمايندگان دولت حامي بدهند.

ماده ۱۰۲- در هر محل بازداشت بازداشتيان هر شش ماه يك بار آزادانه به رأي مخفي اعضاي كميتۀ بازداشتيان را انتخاب خواهند كرد و كميتۀ مزبور نمايندگي بازداشتيان را در قبال دول حامي و كميتۀ بين‌المللي صليب سرخ و هر دستگاه ديگري كه به كمك بازداشتيان بيايد خواهد داشت. اعضاي اين كميتۀ ممكن است پس از پايان شش ماه مجدداً انتخاب شوند.

بازداشتيان منتخب پس از آنكه انتخابشان به تصويب مقام بازداشت كننده رسيد رسميت خواهند يافت. علل امتناع از تصويب يا عزل كه احياناً صورت گيرد به دولت‌هاي حامي ذيربط اطلاع داده خواهد شد.

ماده ۱۰۳- كميته‌هاي بازداشتيان بايد در آسائش جسماني و معنوي و فكري بازداشتيان مشاركت نمايند.

مخصوصاً در صورتيكه بازداشتيان تصميم بگيرند كه بين خود تعاون متقابل تشكيل دهند تشكيل آن علاوه بر تكاليف مخصوصي كه به موجب ساير مقررات اين قرارداد به عهده كميته‌هاي بازداشتيان محول است در صلاحيت كميته‌هاي مزبور خواهد بود.

ماده ۱۰۴- در صورتيكه رجوع كار ديگري به اعضاي كميته‌هاي بازداشتيان انجام وظيفۀ آنها را دشوار سازد اعضاي مزبور به اجراي كار ديگري وادار نخواهند شد.

اعضاي كميته‌ها مي‌توانند دستياري را كه لازم دارند از بين بازداشتيان تعيين كنند.

همه‌گونه تسهيلات مادي به آنان داده خواهد شد من جمله تا حدي آزادي حركت كه براي اجراي وظائف آنان لازم است (بازديد دسته‌هاي كار - تحويل گرفتن کالا و غيره).

همچنين براي مكاتبات پستي و تلگرافي اعضاي كميته‌ها با مقامات بازداشت‌كننده و دول حامي و كميتۀ بين‌المللي صليب سرخ و نمايندگان آن و سازمانهايي كه به بازداشتيان كمك مي‌نمايند همه‌گونه تسهيلات به اعضاي كميته‌ها داده خواهد شد اعضاي كميته‌ها كه در دسته‌هاي كار هستند از همين تسهيلات براي مكاتبه با كميتۀ اصلي محل بازداشت بهره‌مند خواهند بود. مكاتبات مزبور محدود نخواهد بود و جزو سهميه مذكور در ماده ۱۰۷ شمرده نخواهد شد.

هيچ عضو كميته را نمي‌توان به محل ديگر منتقل ساخت مگر آنكه فرصت لازم به او داده شود كه جانشين خود را در جريان امور جاري گذارد.

فصل هشتم روابط با خارج

ماده ۱۰۵- دول بازشدشت‌کننده به محض اینکه مبادرت به بازداشت اشخاص مورد حمایت نمایند اقداماتی را که برای اجرای مقررات این ماده پیش‌بینی کرده‌اند به اطلاع اشخاص مزبور و دولت متبوع آنان و دولت حامی آنان خواهند رسانید و هر تغییری را که در اقدامات مزبور بعداً بدهند به همین طریق ابلاغ خواهند کرد.

ماده ۱۰۶- هر بازداشتی به محض بازداشت یا منتهی یک هفته پس از ورود به محل بازداشت و همچنین در صورت بیماری یا در صورت انتقال به محل بازداشت دیگر یا به بیمارستان خواهد توانست مستقیماً از یک طرف به خانواده خود و از طرف دیگر به آژانس مرکزی مذکور در ماده ۱۴۰ یک کارت بازداشت که در صورت امکان طبق نمونه پیوست این قرارداد خواهد بود بفرستد و آنها را از بازداشت و نشانی و وضع سلامت خود محتضر سازد. کارت‌های مزبور با حداکثر سرعت ممکن ارسال خواهد شد و نباید به هیچ وجه به تأخیر افتد.

ماده ۱۰۷- بازداشتیان اجازه خواهند داشت که نامه و کارت ارسال و دریافت دارند. چنانچه دولت بازداشت‌کننده لازم بداند که عده نامه‌ها و کارت‌های ارسالی هر بازداشتی را محدود سازد عده مزبور نباید از ماهی دو نامه و چهار کارت که حتی‌الامکان طبق نمونه ضمیمه این قرارداد تنظیم خواهد شد کمتر باشد. در صورتیکه لازم باشد درباره مکاتبات ارسالی به عنوان بازداشتیان محدودیت‌هایی برقرار شود دستور آن فقط باید توسط کشور مبدأ احياناً بر حسب تقاضای دولت بازداشت‌کننده داده شود. نامه‌ها و کارت‌های مزبور باید در ظرف مدت معتدلی حمل شود و نمی‌توان آنها را به جهات انضباطی به تأخیر انداخت یا نگاهداشت.

بازداشتیانی که مدتی از خانواده خود بی‌خبر مانده یا قادر نباشند از طریق عادی خیری از خانواده خود کسب کنند یا بفرستند مجاز خواهند شد که تلگراف‌هایی مخابره نمایند و باید نرخ تلگراف‌ها را به پولی که در اختیار خود دارند بپردازند. به طور کلی مکاتبات بازداشتیان به زبان مادری خودشان تحریر خواهد شد. دولت‌های متخاصم می‌توانند مکاتبه به سایر زبانها را اجازه دهند.

ماده ۱۰۸- بازداشتیان مجاز خواهند بود که به وسیله پست یا هر وسیله دیگری امانات شخصی یا دسته‌جمعی که من جمله محتوی مواد غذایی و ملبوس و دارو و کتاب و اشیایی که احتیاجات آنان را در مسائل مذهبی و مطالعه و اوقات بیکاری رفع کند دریافت دارند. این قبیل مرسولات به هیچ وجه دولت بازداشت‌کننده را از تعهداتی که به موجب این قرارداد به عهده دارد معاف نخواهد ساخت. در صورتی که به علل نظامی لازم شود مقدار مرسولات مزبور محدود گردد مراتب باید رسماً به دولت حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان دیگری که به کمک بازداشتیان آمده اطلاع داده شود.

ترتیبات ارسال امانات شخصی یا دسته‌جمعی در صورت لزوم موضوع موافقت‌نامه‌های مخصوص بین دولت‌های ذیربط قرار خواهد گرفت و موافقت‌نامه‌های مزبور نباید به هیچ‌وجه وصول امانات کمکی را به دست بازداشتیان به تأخیر اندازد. در امانات محتوی خواربار و ملبوس نباید کتاب گذاشته شود. کمک‌های طبی به‌طور کلی در مرسولات دسته‌جمعی ارسال خواهد شد.

ماده ۱۰۹- در صورتی که بین دولت‌های متخاصم موافقت‌نامه‌های مخصوصی برای دریافت و تقسیم مرسولات کمکی دسته‌جمعی موجود نباشد آیین‌نامه مرسولات دسته‌جمعی که پیوست این قرارداد است به موقع اجرا گذاشته خواهد شد.

موافقت‌نامه‌های مخصوص مذکور فوق نباید در هیچ موردی حق کمیته بازداشتیان را نسبت به تحویل گرفتن مرسولات دسته‌جمعی جهت بازداشتیان و اقدام در تقسیم آنها و مبادرت به تصرفات در آنها به نفع بازداشتیان محدود سازد.

همچنین نباید حق نمایندگان دولت حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و هر مؤسسه تعاونی دیگر را که مأمور انتقال مرسولات دسته‌جمعی مزبور و نظارت در تقسیم آن بین گیرندگان می‌شوند محدود نماید.

ماده ۱۱۰- کلیه مرسولات کمکی که برای بازداشتیان فرستاده می‌شود از هرگونه حقوق ورودی و گمرکی و غیره معاف خواهند بود. کلیه مرسولات به انضمام امانات پستی کمکی و ارسال وجه که از کشورهای دیگر به عنوان بازداشتیان فرستاده شود یا از طرف بازداشتیان توسط پست خواه مستقیماً و خواه به وسیله دفاتر اطلاعات مذکور در ماده ۱۳۶ و آژانس مرکزی اطلاعات مذکور در ماده ۱۴۰ ارسال گردد از هرگونه عوارض پستی چه در کشورهای مبدأ و مقصد و چه در کشورهای عرض راه معاف خواهند بود. برای این منظور خصوصاً معافیت‌هایی که در قرارداد پستی جهانی مورخ ۱۹۴۷ و در قرارنامه‌های اتحادیه پستی جهانی درباره افراد غیرنظامی تبعه دشمن بازداشتی در بازداشتگاهها یا در زندان‌های کشوری پیش‌بینی شده شامل سایر اشخاص مورد حمایت که به موجب این قرارداد در بازداشت باشند نیز خواهد بود. دولی که در قرارنامه‌های مزبور شرکت ندارند مکلفند معافیت‌های مذکور را به همان شرایط اعطاء نمایند.

مرسولات کمکی ارسالی جهت بازداشتیان در صورتی که حمل آنها به علت زیادی وزن یا هر علت دیگری به وسیله پست میسر نباشد کرایه حمل آنها در تمام قلمرو دولت بازداشت‌کننده به عهده آن دولت خواهد بود. سایر دول عضو این قرارداد کرایه حمل آنها را هرکدام در خاک خود بر عهده خواهند گرفت.

هزینه‌های ناشی از حمل مرسولات مزبور که طبق بندهای بالا تأمین نشود بر عهده فرستنده خواهد بود. دول معظمه متعاهد سعی خواهند کرد در نرخ تلگرافاتی که توسط بازداشتیان مخابره یا به عنوان آنها فرستاده می‌شود حتی‌الامکان تخفیف داده شود.

ماده ۱۱۱- در صورتیکه عملیات نظامی مانع از آن شود که دول ذیربط تعهدات خود را از حیث تأمین حمل مرسولات مذکور در مواد ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۱۲ ایفا کنند دول حامی ذیربط یا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان مورد قبول دول متخاصم می‌توانند با وسائل

متناسب (واگن - کامیون - کشتی - هواپیما و غیره) مبادرت به تأمین حمل آن نمایند. برای این منظور دول معظمه متعاهد سعی خواهند کرد وسائل حمل و نقل مزبور را بدهند و اجازه عبور آنها را من جمله با صدور پروانه‌های عبور لازم اعطا نمایند. وسائط نقلیه مزبور برای حمل اشیاء ذیل نیز ممکن است مورد استفاده قرار گیرد.

الف) مکاتبات صورت‌ها و گزارش‌های تبادل شده بین آژانس مرکزی اطلاعات مذکور در ماده ۱۴۰ و دفاتر ملی مذکور در ماده ۱۳۶.

ب) مکاتبات و گزارش‌های مربوط به بازداشتیان که دول حامی یا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان کمک به بازداشتیان خواه با نمایندگان خود و خواه با دول متخاصم مبادله می‌نماید.

مقررات حاضر به هیچ وجه این حق هر دولت متخاصم را محدود نمی‌سازد که اگر بهتر دانست وسائط نقلیه دیگری ترتیب دهد و پروانه‌های حمل به شرایطی که مورد توافق واقع شود اعطاء نماید.

هزینه ناشیه از استعمال وسائط نقلیه مزبور به تناسب اهمیت مرسولات به عهده دول متخاصمی خواهد بود که اتباعشان از این خدمات بهره‌مند می‌شوند.

ماده ۱۱۲ - سانسور مکاتبات واصل به عنوان بازداشتیان یا صادره توسط آنان باید در اسرع وقت صورت گیرد.

بازرسی مرسولات واصل به عنوان بازداشتیان نباید طوری انجام شود که حفظ مواد غذایی محتوی آنها را به خطر اندازد و باید در حضور صاحب امانت یا رفیقی که از طرف او وکالت داشته باشد صورت گیرد. تسلیم مرسولات شخصی یا دسته جمعی به بازداشتیان نباید به بهانه مشکلات سانسور به تعویق افتد.

هرگونه قلعن مکاتبات که به علل نظامی یا سیاسی توسط دول متخاصم وضع شود فقط جنبه موقتی خواهد داشت و مدت آن هر چه کوتاه‌تر خواهد بود.

ماده ۱۱۳ - دول بازداشت‌کننده کلیه تسهیلات عادلانه را فراهم خواهند آورد که وصیت‌نامه‌ها و وکالت‌نامه‌ها یا هر نوع اسناد دیگری که برای بازداشتیان فرستاده می‌شود یا بازداشتیان ارسال می‌دارند به وسیله دولت حامی یا آژانس مرکزی مذکور در ماده ۱۴۰ یا به هر وسیله مطلوب دیگر به مقصد برسد.

در همه احوال دول بازداشت‌کننده در تنظیم و ثبت رسمی این قبیل اسناد تسهیلات لازم برای بازداشتیان فراهم خواهند آورد و مخصوصاً به بازداشتیان اجازه خواهند داد که با مشاورین حقوقی مشورت نمایند.

ماده ۱۱۴ - دولت بازداشت‌کننده همه‌گونه تسهیلات را که با رویه بازداشت و قوانین جاری میانیت نداشته باشد برای بازداشتیان فراهم خواهد آورد که اموال خود را اداره کنند. برای این منظور ممکن است در موارد فوری و در صورتی که اوضاع اقتضاء کند به آنها اجازه دهد که از محل بازداشت خارج شوند.

ماده ۱۱۵ - در کلیه مواردی که یک بازداشتی در هر دادگاهی از هر قبیل طرف دعوی باشد دولت بازداشت‌کننده باید بنا بر تقاضای ذینفع به دادگاه اطلاع دهد که شخص مزبور در بازداشت است و باید در حدود قانون مراقبت نماید که کلیه تدابیر لازم اتخاذ شود که در مراحل مقدماتی و جریان دادرسی و اجرای هر رأی صادره از دادگاه هیچگونه خسارتی به علت وجود در بازداشت متوجه او نگردد.

ماده ۱۱۶ - هر بازداشتی اجازه خواهد داشت که در فواصل معین و هر چه بیشتر اشخاص و در مرحله اول نزدیکان خود را ببیند. در موارد فوری و در حدود امکان من جمله در صورت فوت یا بیماری شدید یکی از نزدیکان به بازداشتی اجازه داده خواهد شد که نزد خانواده خود رود.

فصل نهم

مجازات‌های جزائی و انتظامی

ماده ۱۱۷ - تحت قید و شرط مقررات این فصل قوانین جاری در اراضی که محل بازداشتیان است کماکان در مورد بازداشتیانی که مرتکب جرائمی شوند مجرا خواهد گردید.

چنانچه قوانین یا آیین‌نامه‌ها یا احکام عمومی اعمالی را در صورت ارتکاب از ناحیه بازداشتیان قابل مجازات اعلام نمایند که همان اعمال در صورت ارتکاب از ناحیه اشخاص غیربازداشتی قابل مجازات شناخته نشود اعمال مزبور فقط مشمول مجازات‌های انتظامی خواهد بود.

یک نفر بازداشتی نمی‌تواند به علت یک عمل یا یک اتهام بیش از یکبار مجازات شود.

ماده ۱۱۸ - محاکم و مقامات حاکم در مرقع تعیین مجازات این نکته را به وسیع‌ترین وجهی در نظر خواهند گرفت که متهم تبعه دولت بازداشت‌کننده نیست. محاکم و مقامات مزبور آزاد خواهند بود مجازاتی را که برای جرم ارتکابی متهم بازداشتی پیش‌بینی شده تخفیف دهند و ملزم نخواهند بود که حداقل مجازات را رعایت نمایند.

توقیف در اماکنی که از روشنائی روز محروم باشد و به طور کلی هر نوع قساوت از هر قبیل ممنوع است.

بازداشتیانی که مجازات شوند پس از تحمل مجازاتی که از جنبه انتظامی یا قضائی درباره آنان مقرر گردیده نباید رفتاری که با آنها می‌شود با رفتاری که با سایر بازداشتیان می‌شود فرق داشته باشد. مدت توقیف موقتی متهم از هرگونه مجازات محرومیت از آزادی که از لحاظ انتظامی یا قضایی درباره او معین شود کسر خواهد گردید.

کمیته‌های بازداشتیان از کلیه محاکمات قضایی که بر علیه بازداشتیان موکل آنان اقامه شود مستحضر خواهند گردید و همچنین نتایج آن به ایشان اطلاع داده خواهد شد.

ماده ۱۱۹- مجازات‌های انتظامی که درباره بازداشتیان قابل اجراست به قرار ذیل است:

۱- جریمه تا میزان ۵۰ درصد از مزد مذکور در ماده ۹۵ به مدتی که از سی روز تجاوز نکند.

۲- حذف مزایایی که علاوه بر معامله مقرر به موجب این قرارداد اعطا شده.

۳- بیکاری که از روزی دو ساعت متجاوز نباشد و به منظور نگاهداری محل بازداشت اجرا شود.

۴- توقیف.

در هیچ حالی مجازات‌های انتظامی نباید خلاف انسانیت یا توأم با خشونت یا خطرناک جهت سلامت بازداشتیان باشد و باید در موقع تعیین مجازات سن و جنس و وضع مزاج بازداشتیان در نظر گرفته شود.

مدت یک مجازات واحد هیچ‌وقت نباید از سی روز متوالی تجاوز کند ولو آنکه یک نفر بازداشتی هنگامی که درباره‌اش رسیدگی می‌شود

بایستی از نظر انتظامی جواب چندین عمل را بدهد خواه اعمال مزبور با هم تقارن داشته باشد یا نه.

ماده ۱۲۰- بازداشتیان فراری یا آنها که اقدام به فرار کنند و دستگیر شوند برای این عمل ولو در صورت تکرار فقط مشمول مجازات‌های

انتظامی خواهند بود.

علی‌رغم بند سوم ماده ۱۱۸ بازداشتیانی که بر اثر فرار یا اقدام به فرار محکوم شوند ممکن است تحت مراقبت قرار داده شوند مشروط

به اینکه در نتیجه این عمل سلامت مزاج آنها در خطر نیفتد و عمل مزبور در یک بازداشتگاه انجام و شامل حذف هیچ‌یک از تضمیناتی که به

موجب این قرارداد به آنها اعطا گردیده نباشد.

بازداشتیانی که در فرار یا اقدام به فرار معاونت کرده باشند از این بابت فقط مشمول مجازات انتظامی خواهند بود.

ماده ۱۲۱- فرار یا اقدام به فرار ولو در صورت تکرار در موردی که بازداشتی برای جرائم ارتكابی در حین فرار به دادگاه احاله شود در حکم

علل مشدده شمرده نخواهد شد.

دول متخاصم مراقبت خواهند کرد که مقامات مربوط در موقع تشخیص اینکه جرم ارتكابی یک نفر بازداشتی مشمول مجازات‌های انتظامی

یا قضایی است خصوصاً در مورد اعمال مقارن با فرار یا اقدام به فرار اغماض و گذشت را وجهه نظر قرار دهند.

ماده ۱۲۲- اعمالی که در حکم تخلف از انتظامات باشد مورد تحقیق فوری قرار خواهد گرفت. من جمله در مورد فرار یا اقدام به فرار به

همین قرار عمل خواهد شد بازداشتی فراری که دستگیر شود هر چه زودتر به ملاقات صلاحیتدار تسلیم خواهد گردید.

مدت توقف موقت در صورت خلاف انتظامی درباره کلیه بازداشتیان به حداقل امکان تقلیل خواهد یافت و از ۱۴ روز تجاوز نخواهد کرد. در هر

حال مدت آن از مدت مجازات محرومیت از آزادی که درباره متخلف مقرر شود کسر خواهد شد.

مقررات مواد ۱۲۴ و ۱۲۵ درباره بازداشتیانی که به علت خلاف انتظامی در توقیف موقت باشند اجرا خواهد گردید.

ماده ۱۲۳- با حفظ صلاحیت دادگاهها و مقامات عالی مجازات‌های انتظامی فقط توسط فرمانده محل بازداشت یا توسط افسر یا کارمند

مسئولی که فرمانده محل قدرت انتظامی خود را به او واگذار کرده باشد معین خواهد کرد.

قبل از صدور حکم انتظامی کلیه موارد ایراد دقیقاً به متهم اطلاع داده خواهد شد و او مجاز خواهد بود علت رفتار خود را توجیه کند و از

خود دفاع نماید و گواه بیاورد و در صورت لزوم از یک نفر مترجم ذیصلاحیت استفاده کند. حکم در حضور متهم و یک نفر عضو کمیته بازداشتیان

صادر خواهد شد.

بین صدور حکم انتظامی و تاریخ اجرای آن نباید بیش از یکماه فاصله شود.

هرگاه یک نفر محکوم مجدداً محکوم به مجازات انتظامی دیگری شود چنانچه مدت یکی از محکومیت‌های مزبور ده روز یا بیشتر باشد

لااقل بین اجرای دو محکومیت سه روز فاصله خواهد شد. فرمانده محل بازداشت باید دفتری از احکام مجازات‌های انتظامی نگاهدارد و دفتر

مزبور به اختیار نمایندگان دولت حامی گذاشته خواهد شد.

ماده ۱۲۴- در هیچ حالی بازداشتیان را نباید به مؤسسات تأدیبی (زندان، دارالتأدیب، محبس، اعمال شاقه و غیره) انتقال داد که مجازات

انتظامی خود را در آنجا تحمل نمایند.

اماکنی که محل اجرای مجازات‌های انتظامی است باید مرافق اصولی بهداشت باشد من جمله شامل لوازم خواب باشد و بازداشتیان

محکوم بتوانند خود را در حال نظافت نگاهدارند.

زنان بازداشتی که محکوم به مجازات انتظامی می‌شوند در اماکنی که از اماکن مردان مجزا باشد بازداشت خواهند شد و تحت مراقبت

مستقیم زنان قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۲۵- بازداشتیان محکوم به مجازات انتظامی حق خواهند داشت هر روز ورزش کنند و لااقل دو ساعت در هوای آزاد باشند.

در صورتی که تقاضا کند به آنها اجازه داده خواهد شد که در معاینه طبی روزانه حضور یابند. معالجاتی که لازمه وضع مزاج آنهاست درباره

آنان به عمل خواهد آمد و در صورت اقتضا به درمانگاه محل بازداشت یا به یک بیمارستان انتقال خواهند یافت.

اجازه خواندن و نوشتن و ارسال و دریافت نامه خواهند داشت ولی امکانات و وجوه ارسالی فقط در پایان مدت مجازات به آنها تسلیم

خواهد شد و تا آنوقت امانات و وجوه مزبور به کمیته بازداشتیان سپرده خواهد شد و کمیته مزبور مواد غذایی فاسد شدنی موجود در امانات

را به درمانگاه تسلیم خواهد کرد.

هیچ بازداشتی که محکومیت انتظامی باید نباید از مزایای مقررات مواد ۱۰۷ و ۱۴۳ محروم گردد.

ماده ۱۲۶- مواد ۷۱ لغایت ۷۶ در مورد محاکماتی که بر علیه بازداشتیان موجود در اراضی ملی دولت بازداشت‌کننده اقامه می‌شود نیز مجری خواهد بود.

فصل دوم

انتقال بازداشتیان

ماده ۱۲۷- انتقال بازداشتیان همواره با اصول انسانیت صورت خواهد گرفت و به طور کلی با راه‌هن یا با وسائط نقلیه دیگر به کیفیاتی که لافل نظیر کیفیات حمل‌ونقل نیروهای دولت بازداشت‌کننده باشد انجام خواهد شد. چنانچه استثنائاً بنا شود که انتقال بازداشتیان پیاده صورت گیرد این کار فقط در صورتی ممکن خواهد بود که وضع مزاجی آنان اجازه دهد و در هر حال نباید خستگی فوق‌العاده به بازداشتیان تحمیل گردد.

دولت بازداشت‌کننده در حین انتقال بازداشتیان آب مشروب و اغذیه که از حیث کم و کیف و تنوع برای حفظ سلامت آنان کافی باشد و همچنین ملبوس و پناهگاه‌های متناسب و پرستاری‌های طبی لازم را برای آنها تهیه خواهد کرد. به‌علاوه همه‌گونه احتیاطات مفید به عمل خواهد آورد که امنیت آنها در حین انتقال تأمین شود و قبل از حرکت صورت کامل بازداشتیان انتقالی را تنظیم خواهد نمود. بازداشتیان بیمار و زخم‌دار و علیل و زنان تازه‌زا مادام که سلامت مزاجشان ممکن است بر اثر مسافرت به خطر افتد انتقال نخواهد یافت مگر آنکه امنیت آنها قویاً انتقالشان را ایجاب کند.

در صورتی که جبهه جنگ به یک محل بازداشت نزدیک شود بازداشتیان آن محل فقط در صورتی ممکن است به جای دیگر انتقال یابند که انتقال آنان در شرایط امنیت کافی امکان‌پذیر باشد یا آنکه خطر اقامت آنان در محل بیشتر از مخاطرات انتقال باشد. دولت بازداشت‌کننده هنگامی که تصمیم به انتقال بازداشتیان می‌گیرد باید منافع آنان را در نظر گیرد من‌جمله از این حیث که مشکلات بازداشت آنان به میهن یا اعاده آنان به اقامت‌گاهشان فزونی نیابد.

ماده ۱۲۸- بازداشتیان در صورت انتقال رسماً از حرکت و آدرس جدید خود مستحضر خواهند شد و این اطلاع باید زودتر به آنها داده شود تا اثاث سفر را حاضر کنند و خانواده خود را مطلع سازند.

به بازداشتیان اجازه داده خواهد شد لوازم شخصی و مکاتبات و بسته‌های وارده به عنوان خود را همراه ببرند. وزن آن در صورتی که اوضاع ایجاب کند ممکن است محدود شود ولی در هر حال از نفری ۲۵ کیلو کمتر نخواهد بود.

مکاتبات و بسته‌هایی که به نشانی محل سابق بازداشت برسد بدون فوت وقت برای بازداشتیان فرستاده خواهد شد. فرمانده محل بازداشت با توافق کمیته بازداشتیان اقدامات لازم را برای انتقال اموال مشترک بازداشتیان و اثاثی که بازداشتیان به علت محدودیت مقرر طبق بند دوم این ماده نتوانسته باشند با خود ببرند به عمل خواهد آورد.

فصل یازدهم

فوت

ماده ۱۲۹- بازداشتیان می‌توانند وصیت‌نامه‌های خود را به مقامات مسئول تسلیم نمایند و مقامات مزبور باید وصیت‌نامه‌ها را حفظ کنند. در صورت فوت بازداشتیان وصیت‌نامه‌ها سریعاً برای اشخاصی که بازداشتیان تعیین نموده‌اند فرستاده خواهد شد.

فوت هر بازداشتی توسط یک نفر پزشک معاینه و گواهی‌نامه‌ای تنظیم خواهد شد که در آن علل فوت و احوال و احوال وقوع آن درج خواهد گردید.

یک سند فوت رسمی که رسماً ثبت شده باشد مطابق مقررات جاری در خاک محل بازداشت تنظیم و رونوشت گواهی شده آن سریعاً برای دولت‌های حامی و آژانس مرکزی مذکور در ماده ۴۰ فرستاده خواهد شد.

ماده ۱۳۰- مقامات بازداشت کننده مراقبت خواهند کرد که بازداشتیانی که در اسارت می‌میرند محترمانه و در صورت امکان طبق اصول مذهبی خودشان دفن شوند و قبر آنان محترم شمرده و به‌طور مناسبی نگاهداری شود و علامتی داشته باشد که همه وقت بتوان آنرا پیدا کرد.

بازداشتیان متوفی انفراداً دفن خواهند شد مگر در صورتیکه به علت قوه قاهره دفن آنها در یک قبر مشترک اضطراراً ضرورت یابد و اجساد را نمی‌توان سوزاند مگر به جهات ضرورت بهداشت و یا به علت کیش متوفی و یا در صورتی که خود متوفی خواسته باشد در صورت سوزاندن جسد مراتب با ذکر علل در گواهی فوت مورفی درج خواهد شد. خاکستر آن توسط مقامات بازداشت‌کننده نگاهداشته می‌شود و در اسرع وقت برای نزدیکان متوفی در صورتیکه تقاضا کنند تسلیم خواهد گردید.

همین که اوضاع اجازه دهد و منتهی در پایان مخاصمات دولت بازداشت کننده صورت قبور بازداشتیان متوفی را به توسط دفتر اطلاعات مذکور در ماده ۱۲۶ به دولت‌های متبوع بازداشتیان متوفی ارسال خواهد داشت. صورت‌های مزبور حاوی کلیه اطلاعات لازم جهت تعیین هویت بازداشتیان متوفی و محل دقیق قبور آنان خواهد بود.

ماده ۱۳۱- هرگونه فوت یا زخم شدید یک نفر بازداشتی که وقوع آن یا ظن وقوع آن از ناحیه یک نفر قراول یا یک بازداشتی دیگر یا هر شخص دیگر باشد و همچنین هر فوتی که به علت نامعلوم اتفاق افتد بلافاصله از طرف دولت بازداشت کننده مورد تحقیق رسمی قرار خواهد گرفت.

بلافاصله وقوع قضیه به دولت حامی اطلاع داده خواهد شد. اظهارات شهود جمع‌آوری و گزارشی حاوی اظهارات مزبور تنظیم و برای دولت مزبور ارسال خواهد گردید.

چنانچه در نتیجه تحقیق مجرمیت یک یا چند نفر معلوم شود دولت بازداشت‌کننده کلیه اقدامات لازم را برای تعقیب مسئول یا مسئولین به عمل خواهد آورد.

فصل دوازدهم

آزادی - اعاده به میهن و بستری شدن در بیمارستان‌های کشور بیطرف

ماده ۱۳۲- هر شخص بازداشتی به محض اینکه علل بازداشت مرتفع شود توسط دولت بازداشت کننده آزاد خواهد شد. از این گذشته دول متخاصم سعی خواهند کرد که در دوره مخاصمات موافقت‌نامه‌هایی برای آزادی و اعاده به میهن و بازگشت به محل اقامت یا بستری شدن در بیمارستان در یک کشور بی‌طرف نسبت به بعضی طبقات بازداشتیان مخصوصاً اطفال و زنان باردار و مادران اطفال شیرخوار و اطفال کوچک و زخم‌داران و بیماران و بازداشتیانی که مدت مدیدی در اسارت بوده‌اند منعقد سازند.

ماده ۱۳۳- بازداشت در اسرع وقت پس از ختم مخاصمات رفع خواهد گردید.

معهداً بازداشتیانی که در خاک یک دولت متخاصم به علت جرم‌هایی که منحصرأ مشمول مجازات‌های انتظامی نیست تحت تعقیب باشند ممکن است تا پایان دادرسی و در صورت اقتضا تا پایان مجازات نگاهداشته شوند. درباره کسانی که قبلاً به مجازات محرومیت از آزادی محکوم شده باشند نیز به همین قرار رفتار خواهد شد.

به موجب موافقت‌نامه منعقد بین دولت بازداشت‌کننده و دولت‌های ذینفع باید کمیسیون‌هایی پس از ختم مخاصمات یا اشغال اراضی منعقد شود که بازداشتیان متواری را پیدا کنند.

ماده ۱۳۴- دول معظمه متعاهد سعی خواهد کرد که در پایان مخاصمات یا اشغال بازگشت کلیه بازداشتیان را به آخرین محل اقامت آنان تأمین و یا اعاده آنها را به میهن خودشان تسهیل نمایند.

ماده ۱۳۵- کلیه هزینه‌های بازگشت بازداشتیان به محلی که هنگام بازداشت اقامت داشته‌اند و یا در صورتی که در حین سفر یا در دریا بازداشت شده باشند هزینه اولیه مسافرت یا بازگشت آنان به محل مبدأ حرکتشان به عهده دولت بازداشت کننده خواهد بود.

چنانچه دولت بازداشت کننده به یک نفر بازداشتی آزاد شده که سابقاً محل اقامت عادی‌اش در خاک آن دولت بوده اجازه اقامت در خاک خود ندهد هزینه بازگشت او را به میهن خود خواهد پرداخت ولی در صورتیکه شخص بازداشتی به مسئولیت خود و یا از لحاظ اطاعت امر

دولتي که وظیفه وفاداري نسبت به آن وارد دارد بازگشت به کشور خود را ترجیح دهد دولت بازداشت کننده مکلف به پرداخت هزینه او از حدود خاک خود به بعد نخواهد بود. دولت بازداشت کننده موظف به پرداخت هزینه بازگشت بازداشتیان که بنا به تقاضای خود بازگشت شده‌اند نخواهد بود.

چنانچه بازداشتیان مطابق ماده ۴۵ انتقال یابند دولت انتقال دهنده و دولتي که آنها را می‌پذیرد بین خود قرار سهمی از مخارج را که به عهده هر یک از آنان است خواهند داد.

مقررات فوق نباید به قراردادی مخصوصی که ممکن است بین دول متخاصم در باب مبادله و بازگشت اتباع گرفتار آنها در دست دشمن منعقد گردد لطمه وارد آورد.

بخش پنجم

دفاتر و آژانس مرکزی اطلاعات

ماده ۱۲۶- هر یک از دول متخاصم بمحض شروع جنگ و در کلیه موارد اشغال یک دفتر رسمی اطلاعات تشکیل خواهد داد که مأمور وصول و ایصال اطلاعات درباره اشخاص مورد حمایت موجود در اختیار آن دولت خواهد بود.

هر یک از دول متخاصم در اسرع اوقات ممکنه اطلاعاتی در باب اقدامات متخذه بر علیه شخص مورد حمایت که از دو هفته پیش دستگیر شده یا به اقامت اجباری ملزم گشته و یا بازداشت شده است به دفتر اطلاعات مزبور خواهد داد. بعلاوه دواير مختلف مربوطه خود را مأمور خواهد کرد که هرگونه تغییراتی که در وضع اشخاص مورد حمایت حاصل شود از قبیل انتقال و آزادی بازگشت به میهن و فرار و بستری شدن در بیمارستان و تولد و فوت اطلاعات مربوط به آنها سریعاً به دفتر مذکور بدهند.

ماده ۱۳۷- دفتر ملي اطلاعات به فوریت و با اسرع وسائل اطلاعات مربوط به اشخاص مورد حمایت را از طرفی به وسیله دول حامی و از طرف دیگر بوسیله آژانس مرکزی مذکور در ماده ۱۴۰ دولت متبوع اشخاص مزبور یا به دولتي که این اشخاص در خاک آن اقامت داشته‌اند ارسال خواهد داشت. دفاتر به کلیه سؤالاتی که در باب اشخاص مورد حمایت بشود نیز جواب خواهند داد.

دفاتر اطلاعات کلیه اطلاعات مربوط به شخص مورد حمایت را خواهند داد مگر آنکه ارسال اطلاعات مزبور به زیان شخص ذینفع یا خانواده او باشد. حتی در مورد اخیر نیز نمی‌توان از ارسال اطلاعات به آژانس مرکزی خودداری کرد و آژانس مزبور پس از وقوف بر اوضاع و احوال احتیاطات لازم را به شرح ماده ۱۴۰ به عمل خواهد آورد.

کلیه اطلاعات کتبی که از طرف یک دفتر اطلاعات داده می‌شود باید به وسیله امضاء یا مهر رسمیت یابد.

ماده ۱۳۸- اطلاعاتی که دفتر ملي اطلاعات دریافت و ارسال می‌دارد طوری خواهد بود که بتوان هویت تحقیقی شخص مورد حمایت را معلوم و خانواده او را سریعاً مطلع ساخت. اطلاعات مزبور در مورد هر شخصی باید لافل مشتمل بر مراتب ذیل باشد:

نام خانوادگی، نام‌های شخصی، محل و تاریخ کامل تولد، ملیت، نام آخرین اقامتگاه، علائم اختصاصی، نام کوچک پدر، نام خانوادگی مادر، تاریخ و نوع اقدامی که درباره آن شخص اتخاذ شده، محل اقدام، نشانی برای ارسال مکاتبات به عنوان او و نام و نشانی شخصی که باید مراتب به او اطلاع داده شود.

همچنین اطلاعاتی درباره وضع مزاجی بازداشتیان بیمار یا مجروحین شدید منظمأ و در صورت امکان هر هفته ارسال خواهد شد.

ماده ۱۳۹- گذشته از مراتب بالا دفتر ملي اطلاعات مأمور جمع‌آوری کلیه اشیاء قیمتی شخصی که از اشخاص مورد حمایت مذکور در ماده ۱۳۶ در موقع اعاده به میهن، آزادی، فرار یا فوت بجا مانده باشد و ارسال آنها به اشخاص ذینفع خواه به طور مستقیم و خواه به وسیله آژانس مرکزی نیز خواهد بود. این اشیاء در بسته‌هایی که به مهر دفتر اطلاعات مهور باشد فرستاده خواهد شد. به هر بسته‌ای اظهارنامه‌ای که هویت صاحب اشیاء را دقیقاً معلوم دارد و همچنین صورت ریز کامل اشیاء محتوی هر بسته ضمیمه خواهد گردید. دریافت و ارسال کلیه اشیاء قیمتی از این قبیل به طور مشروح ثبت دفاتر خواهد شد.

ماده ۱۴۰- یک آژانس مرکزی اطلاعات در یک کشور بی‌طرف برای اطلاعات مربوط به اشخاص مورد حمایت من جمله بازداشتیان ایجاد خواهد شد. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در صورتی که لازم بداند تأسیس این آژانس را به دول ذینفع پیشنهاد خواهد کرد و این آژانس ممکن است همان باشد که در ماده ۱۲۳ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به معامله با اسیران جنگی پیش‌بینی شده است.

آژانس مزبور مأمور تمرکز کلیه اطلاعاتی است که در زمینه مذکور در ماده ۱۳۶ ممکن است از طریق رسمی یا خصوصی به دست آید. آژانس مرکزی اطلاعات مزبور را به اسرع اوقات ممکنه به کشور اصلی یا کشور محل اقامت اشخاص ذینفع ارسال خواهد داشت جز در مواردی که ارسال اطلاعات مزبور به حال اشخاصی که آن اطلاعات مربوط به آنهاست یا به حال خانواده آنها مضر باشد. آژانس مأمور همه‌گونه تسهیلات عادلانه برای ارسال اطلاعات از دول متخاصم خواهد یافت. دول معظمه متعاهد خصوصاً دولی که اتباع آنها از خدمات آژانس مرکزی بهره‌مند می‌شوند دعوت خواهند شد که کمک مالی را که آژانس مزبور احتیاج داشته باشد به او بدهند.

مقررات فرق نباید طوری تفسیر شود که فعالیت نوعی پروانه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و جمعیت‌های تعاونی مذکور در ماده ۱۴۲ را محدود سازد.

ماده ۱۴۱- دفاتر ملي اطلاعات و آژانس مرکزی اطلاعات در کلیه مسائل پستی از معافیت پستی و از معافیت‌های مذکور در ماده ۱۱۰ و

همچنین در کلیه حدود امکان از معافیت تلگرافی یا لافل از تخفیفات مهمی در تعرفه‌ها بهره‌مند خواهند بود.

باب چهارم
اجرای قرارداد
بخش اول
مقررات عمومی

ماده ۱۴۲- دول بازداشت‌کننده با حفظ حق اقداماتی که برای تأمین امنیت خود یا برای مواجهه با هر ضرورت عادی دیگر لازم بدانند کمال حسن قبول را درباره سازمانهای مذهبی و جمعیت‌های تعاونی یا هر سازمان دیگری که به کمک اشخاص مورد حمایت آیند مرعی خواهند داشت. به این مؤسسات و نمایندگان آنها همه گونه تسهیلات اعطاء خواهند کرد که اشخاص مورد حمایت را ببیند و اعانات و لوازم از هر میدایی که باشد برای مقاصد تعلیمی و تفریحی و مذهبی بین آنها تقسیم نمایند، یا به آنها کمک کنند که برای اوقات بیکاری خود در محل‌های بازداشت تشکیل‌دهند. جمعیت، و سازمان‌های مأمور فوق ممکن است خواه در خاک کشور بازداشت‌کننده و خواه در کشور دیگر تشکیل شوند یا جنبه بین‌المللی داشته باشند.

دولت بازداشت‌کننده می‌تواند عده جمعیت‌ها و سازمانهای را که نمایندگانشان مجاز به انجام فعالیت در خاک او و تحت نظارت او هستند. محدود سازد مشروط به اینکه این محدودیت مانع از آن نباشد که به کلیه اشخاص مورد حمایت کمک موثر و کافی برسد.

موقعیت مخصوص کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در این مرحله در هر حال به رسمیت شناخته و محترم شمرده خواهد شد.
ماده ۱۴۳- نمایندگان یا مأمورین دول حامی اجازه خواهند داشت به کلیه نقاطی که اشخاص مورد حمایت در آنجا قرار دارند خصوصاً به محل‌های بازداشت و توقیف و کار بروند.

به کلیه اماکنی که محل استفاده اشخاص مورد حمایت است حق ورود خواهند داشت و می‌توانند با اشخاص مزبور بدون حضور شاهد و در صورت لزوم به وسیله مترجم گفتگو کنند.

سرکشی‌های مزبور را نمی‌توان محدود ساخت مگر به علت ضروریات عالی نظامی که آن هم به طور استثناء و موقت خواهد بود. مدت و تعداد این سرکشی‌ها را نمی‌توان محدود کرد.

به نمایندگان و مأمورین دول حامی آزادی کامل داده خواهد شد که نقاطی را که می‌خواهند ببینند انتخاب کنند. دولت بازداشت‌کننده یا اشغال‌کننده و دولت حامی و عندالاقضاء دولت اصلی اشخاصی که باید بازدید شوند می‌توانند بین خود قراری بدهند که بعضی از هم‌میهنان بازداشتیان در موقع سرکشی حضور داشته باشند.

نمایندگان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز از همین مزایا بهره‌مند خواهند بود. تعیین نمایندگان مزبور منوط به موافقت دولتی خواهد بود که از اراضی محل فعالیت نمایندگان تحت امر اوست.

ماده ۱۴۴- دول معظمه متعهد می‌نمایند که متن این قرارداد را در زمان صلح و در زمان جنگ هر چه بیشتر در کشور خود اشاعه دهند و مخصوصاً تدریس آن را برنامه‌های تعلیمات نظامی و در صورت امکان در برنامه تعلیمات کشوری بگنجانند بطوری که عامه مردم بر اصول آن واقف باشند.

مقامات کشوری و لشکری و شهربانی و غیره که در زمان جنگ عهده‌دار مسئولیت‌هایی درباره اشخاص مورد حمایت می‌باشند باید متن این قرارداد را داشته باشند و مقررات آن مخصوصاً به آنان تعلیم شود.

ماده ۱۴۵- دول معظمه متعهد می‌نمایند که برای تأمین اجرای آن وضع کرده باشند بوسیله شورای متحده سوئیس و در زمان جنگ به وسیله دول حامی به همدیگر ابلاغ خواهند کرد.

ماده ۱۴۶- دول معظمه متعهد می‌نمایند که کلیه اقدامات قضائی را برای تعیین مجازات‌های جزائی متناسب درباره مرتکبین یا آمرین به ارتکاب هر یک از تخلفات عمده از این قرارداد را که در ماده بعد ذکر شده است به عمل آورند.

هر دولت متعهد مکلف است کسانی را که متهم به ارتکاب یا آمر به ارتکاب هر یک از تخلفات عمده باشند جستجو و آنها را از هر ملیتی که باشند به دادگاههای خود تسلیم نماید. همچنین می‌تواند در صورتی که مایل باشد آنها را بر طبق قوانین خود برای دادرسی به یک کشور متعهد دیگر که علاقمند به تعقیب آنان باشد تسلیم نماید مشروط بر اینکه آن کشور متعهد دلائل و امارت کافی بر علیه آن اشخاص جمع آورده باشد.

هر دولت متعهد اقدامات لازم را به عمل خواهد آورد که از هرگونه اعمال خلاف مقررات این قرارداد قطع نظر از تخلفات عمده که شرح آن در ماده بعد خواهد آمد جلوگیری شود.

متهمین در همه احوال از تضمینات دادرسی و دفاع آزاد به میزانی که کمتر از تضمینات مندرج در ماده ۱۰۵ و مواد مابعد قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به معامله با اسیران جنگی نباشد بهره‌مند خواهند شد.

ماده ۱۴۷- تخلفات عمده که در ماده بالا مورد نظر است عبارتند از هر یک از اعمال ذیل که بر علیه اشخاص یا اموالی که مورد حمایت این قرارداد می‌باشند ارتکاب شده باشد:

آدم‌کشی عمدی - شکنجه یا رفتار خلاف انسانیت به انضمام آزمایش‌های بیولوژی، ایراد دردهای شدید به‌طور عمدی یا لطمه به تمامیت جسمی یا به سلامتی، نفی بلد یا انتقال غیرقانونی، توقیف غیرقانونی، وادار کردن شخص مورد حمایت به خدمت در نیروهای مسلح دولت خصم یا محرومیت او از حق دادرسی منظم و بی‌طرف طبق مقررات این قرارداد گرفتن گروگان، تخریب یا تصرف اموال که متکی به ضرورت نظامی نباشد و به مقدارکلی به طور غیرقانونی به دلخواه اجرا شود.

ماده ۱۴۸- هیچ یک از دول متعاقد نمی‌تواند خود یا یک دولت متعاقد دیگر را از مسئولیت‌هایی که به علت تخلفات مذکور در ماده فوق متوجه خود او یا آن دولت دیگر می‌شود معاف سازد.

ماده ۱۴۹- هرگونه ادعای نقض قرارداد بر حسب تقاضای یکی از دول متخاصم طبق ترتیبی که بین دولتهای ذی‌علاقه معین خواهد شد مورد تحقیق و رسیدگی قرار خواهد گرفت.

چنانچه راجع به طرز تحقیق توافق حاصل نشود دولتهای ذی‌علاقه یک نفر داور تعیین خواهند کرد که طرز اقدام را معلوم نماید. پس از آنکه نقض قرارداد محرز گردیده دولتهای متخاصم در اسرع وقت بدان خاتمه خواهند داد و از آن جلوگیری خواهند کرد.

بخش دوم مقررات نهایی

ماده ۱۵۰- این قرارداد به فرانسه و انگلیسی تحریر شده و هر دو متن متساویاً معتبرند.

شورای متحده سوئیس ترجمه رسمی قرارداد را به روسی و اسپانیایی تهیه خواهد کرد.

ماده ۱۵۱- این قرارداد که به تاریخ امروز مورخ است ممکن است تا تاریخ ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ بنام دولتهایی که در کنفرانس مورخ ۱۲ آوریل ۱۹۴۹ منعقد در ژنو شرکت داشته‌اند امضاء شود.

ماده ۱۵۲- این قرارداد هر چه زودتر تصویب و اسناد تصویب آن به برن تسلیم خواهد گردید.

هنگام تسلیم هر سند تصویب صورت مجلسی تنظیم خواهد گردید و یک نسخه رونوشت مصدق صورت مجلس مزبور توسط شورای متحده سوئیس برای کلیه دولتهایی که قرارداد به نام آنها امضاء شده یا الحاق خود را به قرارداد اعلام داشته باشند فرستاده خواهد شد.

ماده ۱۵۳- این قرارداد شش ماه پس از آنکه لافل دو سند تصویب تسلیم گردد اعتبار خواهد یافت و بعداً برای هر یک از دول معظمه متعاقد پس از ششماه از تاریخی که سند تصویب خود را تسلیم نمایند معتبر خواهد بود.

ماده ۱۵۴- این قرارداد در روابط بین دول وابسته به قرارداد لاهه راجع به قوانین و رسوم جنگ زمینی خواه ۰ قرارداد مورخ ۲۹ ژوئیه ۱۸۹۹ یا قرارداد مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۵۷ در صورتی که دول مزبور در این قرارداد شرکت کنند مکمل بخش‌های ۲ و ۳ آیین‌نامه پیوست قراردادهای مزبور خواهد بود.

ماده ۱۵۵- این قرارداد به محض اینکه اعتبار یافت برای الحاق هر دولتی که آنرا امضاء نکرده باشد مفتوح خواهد بود.

ماده ۱۵۶- الحاق باید کتیباً به شورای متحده سوئیس ابلاغ شود و ششماه پس از تاریخ وصول ابلاغ اعتبار خواهد یافت.

شورای متحده سوئیس هر الحاق جدیدی را به کلیه دولتهایی که قرارداد به نام آنها امضاء شده یا الحاق خود را ابلاغ کرده باشند اطلاع خواهد داد.

ماده ۱۵۷- به محض اینکه موقعیت‌های مذکور در مواد ۲ و ۳ پیش‌آید بلافاصله تصویب‌ها و الحاق‌هایی که از طرف دول متخاصم قبل یا بعد از شروع مخاصمات یا اشغال تسلیم یا اعلام شده باشد رسمیت خواهد یافت. ابلاغ تصویب‌ها یا الحاق‌های واصله از دولتهای متخاصم توسط شورای متحده سوئیس به اسرع طرق صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۵۸- هر یک از دول معظمه متعاقد حق فسخ این قرارداد را خواهد داشت.

فسخ آن کتیباً به شورای متحده سوئیس اطلاع داده خواهد شد و شورای نامبرده مراتب را به کلیه دول معظمه متعاقد ابلاغ خواهد کرد. فسخ پس از یکسال از تاریخ ابلاغ آن به شورای متحده سوئیس رسمیت خواهد یافت ولی چنانچه دولت فسخ‌کننده در جنگی وارد باشد مادام که عهدنامه صلح منعقد نشده و در هر حال مادام که عملیات استخلاص و بازگشت به میهن و استقرار اشخاص مورد حمایت این قرارداد پایان نیافته نخ او رسمیت نخواهد یافت.

فسخ فقط درباره دولت فسخ‌کننده معتبر است و نسبت به تعهداتی که دول متخاصم مکلفند به موجب اصول حقوق بشر ناشی از رسوم مقرر بین ملل متمدن و قوانین انسانیت و مقتضیات وجدان عمومی اجرا نمایند بلا اثر خواهد بود.

ماده ۱۵۹- شورای متحده سوئیس این قرارداد را در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسانید همچنین هر تصویب یا الحاق یا فسخی که در مورد این قرارداد دریافت نماید مراتب را به دبیرخانه سازمان نامبرده اطلاع خواهد داد.

در تصدیق مراتب بالا امضاءکنندگان زیرکه اعتبار نامه‌های خود را تسلیم نموده‌اند این قرارداد را امضاء کردند.

در شهر ژنو در تاریخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ به زبانهای فرانسه و انگلیسی تحریر شد. نسخه اصلی در بایگانی کشور متحده سوئیس ضبط می‌شود. شورای متحده سوئیس یک رونوشت مصدق قرارداد را به هر یک از دولتهای امضاءکننده و همچنین به دولی که به این قرارداد ملحق شوند ارسال خواهد داشت.

بیوست شماره (۱)

طرح موافقت‌نامه راجع به مناطق و نقاط بهداری و امنیت

ماده ۱- مناطق بهداری و امنیت منحصراً به اشخاص مذکور در ماده ۲۳ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت بیماران و زخم‌داران نیروهای مسلح هنگام اردوکنشی و ماده ۱۴ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به حمایت افراد کشوری در زمان جنگ و کارکنان مأمور سازمان و اداره امور مناطق و نقاط مذکور و کارکنان مأمور پرستاری اشخاص موجود در این مناطق و نقاط اختصاص خواهد داشت.

معهدا کسانی که در داخل مناطق مزبور اقامت دائمی دارند حق خواهند داشت که در آن مناطق باقی بمانند.

ماده ۲- کسانی که تحت هر عنوان در یک منطقه بهداری و امنیت اقامت دارند نباید به هیچ کاری که مستقیماً با عملیات نظامی و استحصال لوازم جنگ چه در داخل و چه در خارج آن منطقه ارتباط داشته باشد اشتغال ورزند.

ماده ۳- دولتی که یک منطقه بهداری و امنیت تأسیس می‌نماید کلیه اقدامات مقتضی را به عمل خواهد آورد که از ورود اشخاصی که حق ورود یا حق وجود در آن منطقه ندارند جلوگیری شود.

ماده ۴- مناطق بهداری و امنیت باید جامع شرایط ذیل باشد:

الف) فقط قسمت مختصری از خاک تحت نظر دولتی که آنها را ایجاد می‌کند باشد.

ب) ساکنین آن نسبت به امکان سکونت آن کم باشد.

ج) از هرگونه هدف نظامی و تأسیسات صنعتی یا اداری مهم دور باشد و در خود آن منطقه هم از این قبیل هدفها و تأسیسات موجود نباشد.

د) در ناحیه‌ای واقع نباشد که بنا به احتمال کلی ممکن است برای جریان جنگ اهمیتی پیدا کند.

ماده ۵- مناطق بهداری و امنیت مشمول تعهدات ذیل خواهند بود:

الف) طریق ارتباط و وسائط نقلیه موجود در آنها برای حمل و نقل کارکنان و لوازم نظامی ولو به طور عبور مورد استفاده قرار نخواهند گرفت.

ب) در هیچ موردی دفاع نظامی از آنها به عمل نخواهد آمد.

ماده ۶- مناطق بهداری و امنیت به وسیله نوارهای ارب قرمز روی زمینه سفید که در محیط منطقه و روی ابنیه نصب شود نشان داده خواهد شد.

مناطق که منحصراً مخصوص زخم‌داران و بیماران است ممکن است بوسیله صلیب سرخ (هلال سرخ - شیر و خورشید سرخ) روی زمینه سفید نشان داده شود.

شبه بوسیله روشنایی متناسبی نشان داده خواهد شد.

ماده ۷- هر دولتی در زمان صلح و یا در بدو شروع مخاصمات صورت مناطق بهداری و امنیتی را که در خاک تحت نظر او دایر شده به اطلاع دول متعاهد خواهد رسانید. بعلاوه هر منطقه جدید دیگری را هم که در حین جنگ دایر شود اطلاع خواهد داد.

به محض اینکه اطلاع فوق به دولت خصم واصل گردد منطقه مذکور رسمیت خواهد یافت.

معهدا چنانچه دولت خصم معتقد باشد که یکی از شرایط این موافقت‌نامه علناً رعایت نشده می‌تواند از شناسایی منطقه خودداری و امتناع خود را به دولتی که منطقه مزبور تابع آن است ابلاغ کند و یا شناسایی خود را موکول به ایجاد نظارت مذکور در ماده ۸ نماید.

ماده ۸- هر دولتی که یک یا چند منطقه بهداری و امنیت در خاک دشمن خود به رسمیت شناخته باشد حق خواهد داشت از یک یا چند کمیسیون مخصوص تقاضا کند که رسیدگی نمایند که آیا یا مناطق مزبور مطابق شرایط و تعهدات مندرج در این موافقت‌نامه هستند یا نه.

برای این منظور اعضای کمیسیون‌های مخصوص در هر موقع حق ورود آزاد به مناطق مختلف خواهند داشت و حتی می‌توانند در مناطق مزبور به طور دائم اقامت نمایند. هرگونه تسهیلات به آنان اعطاء خواهد شد که وظیفه نظارت خود را اجرا نمایند.

ماده ۹- در صورتی که کمیسیون‌های مخصوص چیزی بر خلاف مقررات این موافقت‌نامه مشاهده نمایند فوراً موضوع را به اطلاع دولت متبوع منطقه خواهد رسانید و حداکثر پنج روز ضرب‌الاجل برای رفع آن معین خواهند کرد و مراتب را به دولتی که منطقه مزبور را به رسمیت شناخته اطلاع خواهند داد.

چنانچه در پایان ضرب‌الاجل دولت متبوع منطقه به اخطار واصله ترتیب اثر نداده باشد دولت خصم حق خواهد داشت اعلام نماید که دیگر نسبت به آن منطقه تعهدی به موجب این موافقت‌نامه ندارد.

ماده ۱۰- دولتی که یک یا چند منطقه بهداری و امنیت دایر ساخته و همچنین دولت‌های خصم که وجود مناطق مزبور به آنها ابلاغ شده اشخاصی را که می‌توانند در کمیسیون‌های مخصوص مذکور در مواد ۸ و ۹ شرکت نمایند یا شخصاً معین خواهند کرد یا تعیین آنها را به انتخاب دول حامی یا دول بی‌طرف دیگر محول خواهند نمود.

ماده ۱۱- مناطق بهداری و امنیت نباید در هیچ حالی مورد حمله قرار گیرد بلکه باید در هر حال توسط دولت‌های متخاصم حمایت شده و

محترم شمرده شوند.

ماده ۱۲- در صورت اشغال اراضی که حاوی مناطق بهداری و امنیت باشند مناطق مزبور باید کماکان محترم شمرده شوند و به همان منظور مورد استفاده قرار گیرند.

معهدا دولت اشغال کننده می‌تواند پس از تأمین سرنوشت اشخاصی که در آن مناطق جمع‌آوری شده بودند مورد استفاده مناطق مزبور را تغییر دهد.

ماده ۱۲- این موافقت‌نامه درباره نقاطی که دولت‌ها برای مقاصد نظیر مقاصد مناطق بهداری و امنیت تخصیص دهند نیز اجرا خواهد شد.

پیوست شماره ۲

طرح آیین‌نامه کمک دسته‌جمعی به بازداشتیان کشوری

ماده ۱- کمیته‌های بازداشتیان مجاز خواهند بود مرسولات کمکی دسته‌جمعی را که در ابواب جمع خود دارند به کلیه بازداشتیانی که از نظر اداری وابسته به محل بازداشت کمیته‌اند و همچنین به بازداشتیانی که در بیمارستان‌ها یا زندانها یا سایر مؤسسات تأدیبی اقامت داشته باشند تقسیم نمایند.

ماده ۲- تقسیم مرسولات کمکی دسته‌جمعی طبق دستور اهداءکنندگان و موافق طرحی که کمیته بازداشتیان تهیه می‌کند صورت خواهد گرفت ولی تقسیم کمک‌های دارویی مرجحاً با موافقت سرپرزشکان انجام خواهد گردید و سرپرزشکان می‌توانند در بیمارستانها و آسایشگاه‌ها تا حدودی که احتیاجات بیمارانشان ایجاب کند از دستور اهداءکنندگان تجاوز نمایند تقسیم آن در زمینه‌ای که بدین طریق تشریح شد به طور عادلانه صورت خواهد گرفت.

ماده ۳- اعضاء کمیته‌های بازداشتیان برای رسیدگی به کم و کیف کالاهای واصله و تهیه گزارش میسوط آن جهت اهداءکنندگان مجاز خواهند بود به ایستگاهها و سایر محل‌های ورود مرسولات دسته‌جمعی که نزدیک محل بازداشت آنان باشد بروند.

ماده ۴- به کمیته‌های بازداشتیان تسهیلات لازم داده خواهد شد که رسیدگی و معلوم نمایند آیا تقسیم کمک‌های دسته‌جمعی در کلیه تقسیمات فرعی و توابع محل بازداشت بر طبق دستورهای آنان صورت گرفته است یا نه.

ماده ۵- کمیته‌های بازداشتیان اجازه خواهند داشت نمونه‌ها یا پرسشنامه‌هایی در باب کمک‌های دسته‌جمعی (تقسیم، احتیاجات، مقادیر و غیره) جهت ارسال به اهداءکنندگان پر کنند و یا از اعضاء کمیته‌های بازداشتیان، دسته‌های کار یا از سرپرزشکان و رؤسای آسایشگاهها و بیمارستانها بخواهند که نمونه‌ها و پرسشنامه‌ها مزبور را پر کنند.

ماده ۶- کمیته‌های بازداشتیان به منظور تأمین توزیع کمک‌های دسته‌جمعی به طور منظم بین بازداشتیان محل بازداشت خود و احیاناً به منظور احتیاجاتی که به مناسبت ورود دسته‌های جدید بازداشتیان پیش آید اجازه خواهند داشت ذخایر کافی از کمک‌های دسته‌جمعی تشکیل دهند و نگاهدارند. برای این منظور انبارهای مناسب در اختیار آنان گذاشته خواهند شد. هر انباری دو قفل خواهد داشت که کلید یکی نزد کمیته بازداشتیان و کلید دیگری نزد فرمانده محل بازداشت خواهد بود.

ماده ۷- دول معظمه متعهد و بالاخص دول بازداشت‌کننده تا حداکثر امکان و با رعایت قوانین مربوط به خواربار اهالی کلیه خریدهایی را که به منظور تقسیم کمک‌های دسته‌جمعی به بازداشتیان در خاک آن دولت‌ها بشود اجازه خواهند داد. همچنین انتقال وجه و سایر عملیات مالی و فنی و اداری را که برای خریدهای مزبور بشود تسهیل خواهند کرد.

ماده ۸- مقررات فوق با حق بازداشتیان به دریافت کمک‌های دسته‌جمعی قبل از ورود به محل بازداشت یا در حین انتقال منافات ندارد و همچنین منافات با این ندارد که نمایندگان دولت حامی یا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر سازمان نوع‌پرویی که مأمور رساندن کمک‌های مزبور شوند بتوانند با هرگونه وسائل دیگری که مقتضی بدانند در تأمین تقسیم آن بین گیرندگان اقدام نمایند.

پیوست شماره (۳)

کارت بازداشت

۱ - ملیت		بطور خوانا و با حروف نوشته شود	
۲ - نام خانوادگی	۳ - نام شخصی (با حروف درشت)	۴ - نام پدر	
۵ - تاریخ تولد	۶ - محل تولد		
۷ - شغل			
۸ - آدرس قبل از بازداشت			
۹ - آدرس خانواده			
وجه			
۱۰ - تاریخ بازداشت		(با از کجا آمده (بیمارستان و غیره)	
۱۱ - وضع مزاجی			
۱۲ - آدرس کنونی		۱۴ - امضاء	
۱۳ - تاریخ			
قسمت‌های زائد حذف شود - چیزی برای این مطالب اضافه نشود - بتوضیحات ظهیر مراجعه شود			
ظهیر			
سرویس بازداشتیان کشوری		کارت پستال	
پست مجانی			
مهم			
آژانس مرکزی اطلاعات		این کارت باید توسط هر بازداشتی بمحض اینکه بازداشت شود یا هر دفعه که آدرس او بر اثر انتقال بمحل بازداشت دیگر یا به بیمارستان عوض شود پر گردد .	
راجع باشخاص مورد حمایت		این کارت از کارت مخصوصی که بازداشتی مجاز است بمخانواده خود بفرستد جداست .	
کمیته بین‌المللی صلیب سرخ			

(قطع کارت بازداشت : ۱۰ × ۱۵ سانتی متر)

پیوست شماره ۳ (دنباله سابق)

نام

سرویس بازداشتیان کشوری

پست مجانی

گیرنده

مقصد (با حروف درشت)

استان یا شهرستان

کشور (با حروف درشت)

تاریخ ثبت

شماره ثبت و ثبت

نام و نام خانوادگی

پستی

(قطع نامه ۲۹×۱۵ سانتی متر)

پیوست شماره ۳ (دنباله سابق)

کارت مکانبه

پست مجاني	سرویس بازداشتیان کشوری
کارت پستال	
فرستنده: نام و نام خانوادگی تاریخ و محل تولد نشانی بازداشت	گیرنده: خیابان و شماره مقصد (با حروف درشت) شهرستان یا استان کشور (با حروف درشت)
	تاریخ
ظهر	
فقط روی خطوط نقطه چین و بطور خوانا نوشته شود	
(قطع کارت مکانبه ۱۰ × ۱۵ سانتی متر)	